

GLAS RAVNICE

Glasilo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini

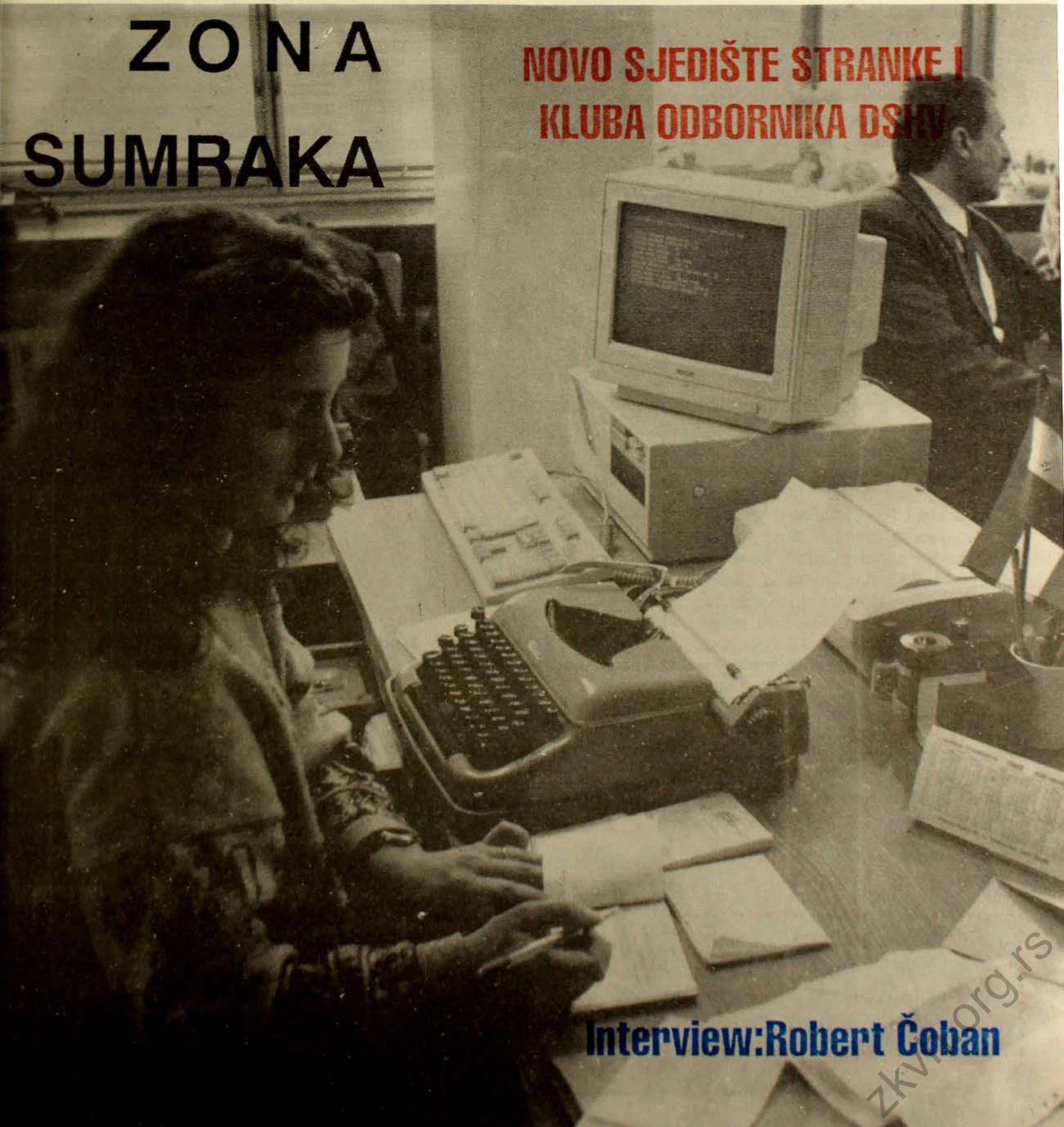
Broj 27

Subotica, ožujak 1993.

cijena 10.000 din./ 800 HRD

ZONA SUMRAKA

**NOVO SJEDIŠTE STRANKE I
KLUBA ODBORNIKA DSHV**

Interview: Robert Čoban

zkvi.org.rs

Na putu da dodirnemo dno života

ZONA SUMRAKA

Dvije prosječne plaće za jedne farmerice

Laž je postala vrlina, prijevara krijepost, mržnja - potreba

Kad bi slijepac došao u Srbiju, u prvi mah bi pomislio da se nalazi u Njemačkoj, jer se ovdje njemačka marka spominje gotovo u svakom razgovoru. Njemačka marka je postala odrednica vrijednosti. Dobre farmerice su 100DM, odijelo 100, cipele 80, pranje auta 5, pivo 1 DM... I sve to za slijepca ne bi bilo neobično sve dok ne bi čuo da je plaća 30 DM. Prvo bi se zamislio: za satnicu bi 30 DM bilo puno, za dnevnicu, pak, odveć malo. Djelovalo bi to veoma zbunjujuće, a tek kad bi saznao da to nije ni satnica, niti dnevnicu, već mjesečna plaća, slijepac bi shvatio da se to netko neukusno šali sa njime.

Ipak, nije to nikakva šala, već zbilja koja nas svakodnevno prati. Zbilja koja je postala naša vjerna saputnica i koja nas ne ispušta iz ruke niti trena, vodi nas sobom, makar se mi otimali, kao malo dijete koje želi pobjeći od ružne vještice, ali ne uspijeva, jer ga ona čvrsto drži.

Iako slijepac, shvatio je sasvim brzo da se netko ružno našalio sa njim. A što reći sa stotinama tisuća ljudi u Srbiji koji imaju zdrave oči, a ipak ne vide, koji imaju zdrave uši, a ipak ne čuju; što reći o ljudima kojima postaje normalno da farmerice staju 100 DM, dok je plaća 30 DM; što reći o onima kojima postaje normalno što nema benzina, što nema cigareta, što više ne jedu mesa (kupuju kosti), što više ne odlaze u kazalište, na koncert, što ne mogu kupovati knjige, nove farmerice, putovati u inozemstvo, priuštit si nedjeljni ručak u restoranu, bezbrižan odmor na moru, ili makar jedno piće i dobra cigareta, te još kava... Što reći o njima, nego da su zavedeni u "zonu sumraka". U zonu u kojoj su pomjerene sve ljudske vrijednosti: laž je postala vrlinom, prijevara krijepošću, mržnja potrebom, primitivizam je zamijenio duhovnost.

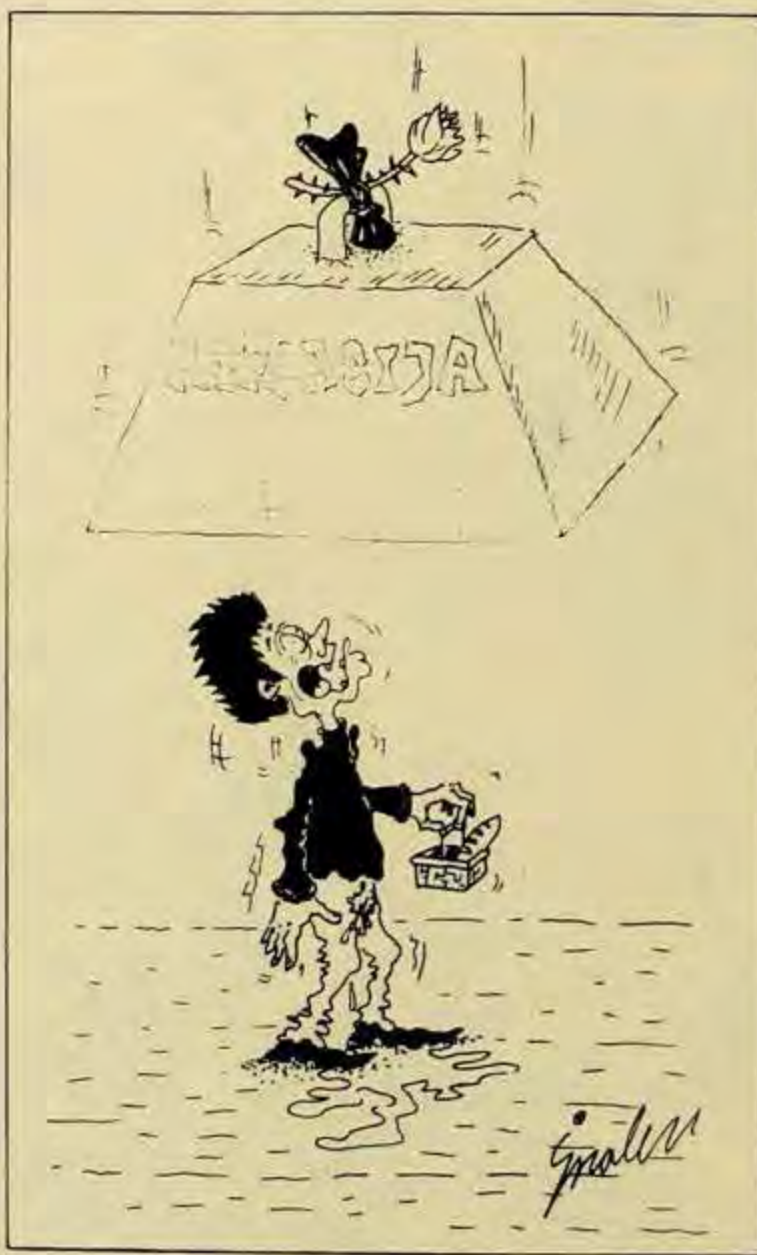
Kao opijeni, omađijani, postaju poslušnici onih koji ih vuku u propast, u

**Cijena našega lista
ravna se prema cijeni
coca-cole u jednom
prosječnom kafiću.**

ponor, u nepovratni vrtlog koji ih strovaljuje na samo dno života. I gdje je kraj? Je li "zona sumraka" posljednja postaja ili, pak, predvorje za pakao?

No, svakako najveći krivci nisu oni zavedeni, već zavodnici. Najveći krivci su indoktrinatori, okupatori - svijesti. Koriste moć i drogu da bi vladali, da bi se i dalje, na tuđ račun bogatili, da bi ljudima iluzije prodavali.

Nudio se komunizam - raj na zemlji, ta tko bi živ iščekao onaj na nebu. Nudilo se "jugoslovenstvo", nov nacija, nova rasa. Sad se nudi srpstvo, ujedinjenje "srpskih zemalja", nudi se "Srpska Krajina" i "Republika Srpska" i Srbija i

"srpska Vojvodina" i "kolevka srpska".

Nitko da nudi život dostojan čovjeka, plaće, zaštitu, pravdu, bolji život, odlazak na more, na smučanje, vikend u Rimu...

Da, to je ostalo za one druge, za one koji nisu podlegli velikovoždovskoj propagandi. I njima je najteže, jer oni, iako u "zoni sumraka", ipak, kao onaj slijepac, vide, osjećaju i znaju da nešto nije u redu, da se kotrljamo nizbrdo, i naravno da ih je strah, kako preživjeti pad koji nas čeka? Hoćemo li biti

dovoljno otporni? Hoćemo li se, kao mačka, dočekati na noge? Ili nam neće biti data niti ta prilika?! A i ako se na noge dočekamo, koliko će nam vremena trebati za oporavak?

Još smo uvijek u manjini. Čak i da smo u većini, oni imaju moć, oružje, oni nemaju obzira. 61:59, barem je tako u "pokrajinskoj" Skupštini. Koja kultura! Nisu u biografijama svojih pulena čak ni mjesto rođenja napisali. Kao "fol", "nećemo da se delimo po tome ko je gde rođen". Bože, da li su ti ljudi ikada u životu vidjeli neku biografiju?! Ako im je savjest čista, zašto ih je sramota reći gdje su rođeni, i na kraju krajeva, ako nisu odrasli u Vojvodini, kako onda mogu zastupati interese građana Vojvodine. Kako će oni imati razumijevanja prema jednom "lali", banatskom Mađaru ili Hrvatcu Bunjevcu? Kako će Savović Margit, "sekretar za manjine", inače rođena u Mađarskoj, rješavati manjinska pitanja u Vojvodini, kad ona uopće i ne želi razgovarati sa manjinama? To je i potvrdila time što je notorne laži gospodina Mitrića, objavljene u "Večernjim novostima", uzela "zdravo za gotovo", ne našavši za shodno sa nama porazgovarati prije nego nas u javnosti optuži za getoizaciju.

Do kada ćemo morati slušati i čitati laži raznih mitrića, po pravilu ljudi kojima ne kuca srce za ovu zemlju, za ovu Bačku, Srijem ili Banat, jer su u njemu stranci. Njima će ostati tuda naša narav, smetat će im naša otvorena duša, naša dobrota, mrziti će našu smirenost, prezirati naš otegnuti govor. Ali neka znaju, izmijenit nas neće, jer ovo je NAŠA ZEMLJA i uvijek će to biti, bez obzira kako se zvala.

Još koji dan pa će proljeće zakucati na vrata. Hoće li proljetne zrake sunca unijeti barem malo svjetla u ovaj sumrak, ili će tek zavladati potpuna tmina, preostaje da se vidi, a nama ostaje makar onaj tanani i nikad izbrisivi tračak nade. Ponovno će sunce biti toplo, ptice će cvrkutati, bagrem će cvasti, ponovno će mirisati cvijetovi, djeca će s osmjehom hodati ulicama grada, a sumrak bit će daleko iza nas, osim ako se zaljubljeni momci bježeći pred psima ne upletu u ruže i ne prokrvare u njenom trnju.

Piše: mr. Bela Tonković, predsjednik

NOVA VLADA

Bez zadovoljavajućeg rješenja i hrvatskog pitanja u SR Jugoslaviji, ona neće biti prihvaćena i priznata od međunarodne zajednice.

Imamo novu Saveznu vladu. Vladu Milana Panića srušile su udružena ljeviča i desnica. Složna braća...

Mnogi se prigovori mogu izreći na račun Panićeve vlade - izrekli su oni koji su je srušili. Opravdanost tih prigovora neka prosudi svatko za sebe.

Nesporno je, međutim, da su ljudi u vladi premijera Panića shvatili da su nepromjenljivost granica bivših republika SFRJ i rješenje pitanja nacionalnih zajednica, koje su ostale van granica države u kojoj živi većina naroda čiji su oni dio, osnov za rješenje krize na teritoriju bivše Jugoslavije, i da međunarodna zajednica neće prihvatiti činjenice koje su stvorene silom (osvajanja, promjena demografske slike nekog područja...) Time se objašnjava i u biti konstruktivan rad te vlade na Londonskoj konferenciji u kolovozu 1992. kao i potpisivanje dokumenata te konferencije. Postojala je i spremnost da se potpiše i Sporazum između Republike Hrvatske i SR Jugoslavije. Vlada je shvatila etički imperativ cijele civilizacije da se sudi ratnim zločincima.

Započet je dijalog s prof. dr. Momčilom Grubačem, ministrom za pitanja manjina. Susreti s njim protekli su u obostranoj spremnosti na suradnju i tolerantnoj atmosferi. U neformalnim razgovorima s

gg. prof. dr. Váradi Tiborom, ministrom pravosuđa i dr. Ivanom Ivićem, ministrom za prosvjetu, stvorene su osnove i za službene razgovore DSHV - Savezna vlada. Premijer Panić je znao za te razgovore, odobravao ih je i poticao. I predsjednik Čosić je bio obaviješten o njima i mislim da je svjestan da bez zadovoljavajućeg rješenja i hrvatskog pitanja u SR Jugoslaviji, ona neće biti prihvaćena i priznata od međunarodne zajednice.

Neformalna koalicija koja je srušila Panićevu vladu izabrala je novu - Kontićevu. Kojim će ona putem krenuti? Teško je biti prorok, ali je učtivo pretpostaviti da neće nastaviti put Panićeve vlade u onim elementima zbog koje je ona srušena. To su, između ostalog, navodna prevelika spremnost na pregovore na vanjskopolitičkom planu ("ulagivanje svijetu") i dijalog s oporbom i nacionalnom zajednicama na unutrašnjepolitičkom planu, te navodna nedovoljna pomoć Srbima izvan Srbije.

Novi pravac u tim elementima nosi sobom sve strožu izolaciju izvana, sve veće napetosti s rizikom konfliktnih situacija iznutra i rizik eskalacije rata. Rat - dokle? Do tvoje ili moje smrti? Hoće li ona shvatiti etički imperativ? Ili će shvatiti da je u osnovi ove krize politički problem koji se mora politički riješiti i otvoriti mogućnost rješenja sada već katastrofalne gospodarske situacije u zemlji?

Sve će se to brzo vidjeti. Mi i dalje požurujemo zadovoljavajuće rješenje hrvatskog pitanja u SR Jugoslaviji na miran i demokratski način.

NOVO SJEDIŠTE STRANKE

Na desetom katu, soba br. 125, Trg Lazara Nešića 1 ("Nova gradska kuća") nalazi se novo sjedište Stranke. Tu su također i prostorije kluba odbornika DSHV. Time su uvjeti za rad znatno poboljšani. Ured je otvoren svakog radnog dana od 9 do 13 sati. Naša tajnica Marija Dulić, rado će vas primiti. Broj telefona i faksa ostao je isti. Osim starog broja (024) 51-348, možete nas dobiti i na telefon: (024) 26-112 loc. 317.

U Petrovaradinu počela "čistka":

POČINJU SA ULICA

PETROVARADIN - Imena hrvatskih velikana zamjenjuju se imenima srpskih ličnosti, unatoč činjenici da se radi o starom povijesnom hrvatskom

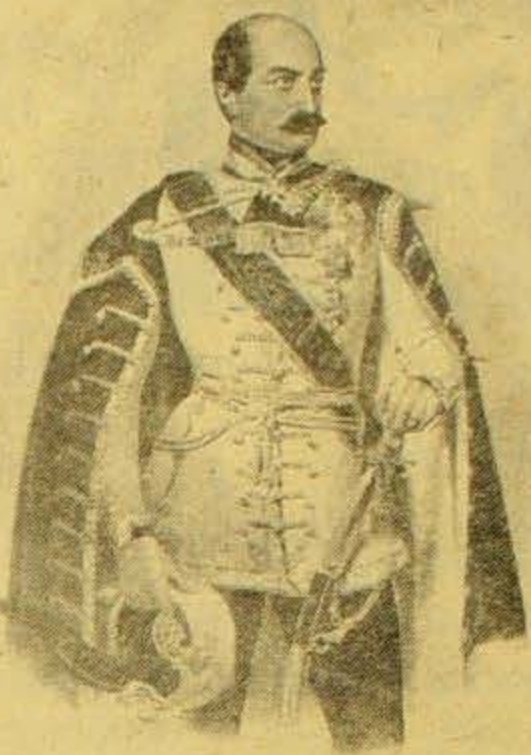
Ovo se čini i pored održanog zbornice građana u mjesnoj zajednici u Petrovaradinu u prosincu 1992. kada je sa preko 95% glasova (sala je bila prepuna) građana (i Srba starosjedilaca) odlučeno da se nazivi ulica ne mijenjaju.

Rodna kuća Ivana Josipa Jelacića u ul. Matija Gupca

gradu, Petrovaradinu, te da su dosadašnji nazivi ulica stari skoro stotinu godina (većina naziva je iz 1906.). Napominjemo da su dosadašnji nazivi ulica izdržali promjene režima četiri države, ali na žalost ova pet država ukida sve tragove povijesti ukoliko nisu srpski.

Također se sprema izmjena naziva petrovaradinske škole "Vladimir Nazor", te treba nositi ime nekog od srpskih prosvjetitelja, iako je riječ o jednoj od najstarijih hrvatskih pučkih škola u Srijemu.

Ivan Josip Jelacic

Zbog ovakvog stanja (kada se povremeno bacaju i bombe po kućama Hrvata, te uz razne ostale prijetnje i premlaćivanja ljudi) za posljednju godinu dana iselilo se oko 100 obitelji iz Petrovaradina.

Tajnik DSHV PO Petrovaradin,

Branko Melvinger

ODRŽANO VELIKO PRELO U ALJMAŠU

"Divan klub" iz Aljmaša (Bácsalmás) u Mađarskoj i ove je godine priredio već tradicionalno "Veliko prelo" koje je održano 13. veljače u mjesnom Domu kulture. Pred više od 300 uzvanika kao gosti organizatora sudjelovali su Narodni orkestar Antuša Vizina iz Pečuha kao i likovna, folklorna, recitatorska i glazbena sekcija KUD "Bunjevačko kolo" iz Subotice. Priredbu "Veliko prelo '93." otvorio je gospodin Marko Markulin, predsjednik "Divan kluba" iz Aljmaša. Večer uoči

Gosti iz Subotice

otvaranja prela priredena je prigodna kolektivna izložba članova likovne sekcije KUD "Bunjevačko kolo" sa dvadesetak radova. Ovu je izložbu otvorio gospodin Alojzije Stantić, potpredsjednik Društva. Recitatori Dušica Jurić i Ivan Pešut uzvanicima su pročitali prelske pjesme Vojislava Sekelja, Ivana Pančića i Nikole Kujundžića. Članovi folklorne sekcije izveli su bunjevačke i sokačke plesove iz Vojvodine, plesove iz Hrvatske i Mađarske, kao i ciganske narodne igre iz Vojvodine. Folklornu grupu pratio je omladinskj tamburaški orkestar Društva, dok je goste zabavljao narodni tamburaški orkestar pod ravnanjem Lazara Malagurskog, te Narodni orkestar Antuša Vizina. Domaćini prela predali su gostima iz Subotice veliku korpu lijepog cvijeća u znak zahvalnosti za prikazani program. Treba naglasiti da je ovo već treći puta da "Bunjevačko kolo" sudjeluje na prelu u Aljmašu. Nakon zvaničnog dijela programa zabava je trajala do zore.

Grgo Bačlija

Nakon analize proteklih izbora

HRVATI GLASALI ZA DSHV

DSHV je dobio 52,1% glasova Hrvata u Vojvodini

Nakon analize izbora, utvrđeno je da je DSHV dobio 52,1% glasova Hrvata u Vojvodini što Stranci daje prilično jak legitimitet u zastupanju interesa građana hrvatske nacionalnosti. Po popisu od 1991. u Vojvodini živi 74.232 Hrvata. Ako od toga odbijemo 25% maloljetnih dobijemo 55.674 Hrvata sa pravom glasa, od toga, ako računamo da je u prosjeku, 75% izašlo na izbore, tj. 41.755, a za listu DSHV je glasalo 21.777 što iznosi 52,1%. Mora se uzeti u obzir da Hrvati već skoro 40 godina nemaju sredstva informiranja, niti škola na svom jeziku, što nije bio slučaj sa ostalim

manjinama, a osim toga, kad se uzme u obzir i nevidena antihrvatska propaganda, onda stvarno moramo biti zadovoljni postignutim. U Subotici DSHV ima 10 odbornika što je porast za četiri u odnosu na prošle izbore. Također je stranka dobila odbornike po prvi puta u Srijemskim Karlovcima i Somboru. Kad bi u ove kalkulacije uračunali i dvadesetak tisuća izgubljenih glasova izgnanih Hrvata iz Vojvodine, postotak dobijenih glasova bio bi znatno viši.

B.R.

Obavijest iz "Bunjevačkog kola":

BILO - PONOVIĆE SE

U organizaciji Instituta "Ivan Antunović" i Istraživačke sekcije KUD "Bunjevačko kolo", 22. veljače, priredena je književna večer pjesniku Branku Jegiću. Na skupu je bilo prisutno oko 150 gostiju. Samo tri dana kasnije, 25. veljače, priredena je proslava "Debelog četvrtka", gdje je uzvanike zabavljao tamburaški orkestar Društva.

Istraživačka sekcija "Bunjevačkog kola" organizator je i predavanja na temu: "Salaši - nastanak i značaj u životu Bunjevaca" koje će održati direktor Meduopćinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Subotici, diplomirani inženjer arhitekture mr.

Ante Rudinski 16. ožujka u velikoj dvorani Društva u 18 sati.

Ista sekcija, u okviru priredbi "Dužijanca '93.", namjerava prirediti izložbu fotografija s ranijih proslava dužijanci, s posebnim osvrtom na one između I. i II. svjetskog rata, te nam se obraća da i putem "Glasa ravnice" zamolimo imaoce takovih fotografija da nam ih posude radi presnimavanja i prikazivanja na toj izložbi. Tko nam može i želi pomoći, molimo da se obrati u ured u Preradovićevoj 4, ili se obrati na telefon: (024) 26-621.

Svaka je pomoć dobrodošla.

U ime "Bunjevačkog kola",
potpredsjednik Društva, Alojzije
Stantić

Primjeri "junaštva":

DVOJICA PREBILI STARICU

Petrovaradin - U župni stan petrovaradinskog katoličkog svećenika Marka Kljajića upala su dvojica izbjeglica iz Zagreba. Kako se u stanu zatekla samo Kljajićeva sedamdesetogodišnja majka, vrli su je "muškarčine" počeli "obrađivati", što šakama, što nogama. Nesretna se žena uspjela dokopati ulice, gdje je potom utrčala u autobus gradskog prijevoza. No, ni napadači nisu časili časa: upali su za njom u autobus i pretukli je naočigled vozača i putnika koji nisu reagirali. Policija je, navodno, identificirala napadače kojima se na dušu stavlja i podmetanje bombe u kuću jedne Hrvatice iz Petrovaradina. No, nitko ne sumnja da će ove "junoše" vidjeti ponovno u novoj "akciji".

V.K.

Kako "pravna država" funkcionira u Hrtkovcima:

NOSI SE, BRE

Hrtkovci - Po onoj čuvenoj narodnoj: "i pošten i j...n", sudski izvršitelji iz Rume nekoliko su puta pokušali iseliti Srbe (iz zapadne Slavonije) koji su se uselili u kuće prognanih Hrvata iz Hrtkovaca.

Niti jednom im namjera nije uspjela, jer, em policija nije reagirala, em su ih novopečeni "Srbislavčani" dočekali pogrdama. Ističe se da bi "iseljenima" bio obezbijeden smještaj po hotelima u Srbiji, no ovima to ne odgovara. Sad ostaje da se sudske vlasti "konzultiraju" sa višim instanca-

ma, ali od svega toga, vjerojatno, neće biti ništa.

Čudi samo jedno: pošto se u Srbiji uporno negira da je bilo tko nasilno iseljavao Hrvate iz Hrtkovaca, otkud onda ovaj pokušaj da se izbjeglice iselesudskim putem?

V. Kljajić

"Narodnjaci" osvajaju gradove

ERA STRAHA

- Ovvremeni strah nagriza i razjedinjuje čovjeka i nameće mu imaginarne zadatke bez cilja, ali sa svrhom da mrzi.
- Nacija je dobila na značaju, ali nije bila stavljena u duhovnu ravan oplemenjivanja ljudskog bića, nego je instrumentalizirana za potrebe dnevne države, a samim tim i politike i ideologije.
- Subotica već desetljećima gubi image europskog grada.

Kada kažem da i ove godine, po tko je, ne samo da se nešto kaže, nego na taj način može svesti na osjećaj prizna koji puta u povijesti ljudskog možda izbori i pozicija sa koje bi se zid padnosti kolektivu, čoporu u kojem društva, dolazi proljeće, ćutim da vam ne otkrivam ništa nova, ali tim prije uznakovljujem da je jesen već tu. Na žalost, ne jesen našeg zrelog nezadovoljstva, a što se tiče moje generacije, ni jesen pune muževnosti, već jesen bolesne nemoći i bolnog prijezira spram nje. Nemoć, koja se u ovom hipu, iz perspektive subjekta kojem je stalo do proljeća (pa makar i kao jednoj od četiri godišnje dobi) jedino da artikuliram munkovskim krikom. Je li sadržaj krika očaj, užas, strah, izgubljenost, osamljenost, ili sve to skupa - nije važno, ali znam da taj krik jest govor tišine koja sve rječitije govori da smo ljudi bez budućnosti. Čovjek na ovim prostorima, na surov način lišen je prava na osjećaj za budućnost (u povoljnijem su položaju vjernici, jer oni znaju da je život prolazna stanica.) I da paradoks bude veći: lišen je govorom osjećanja, biologije, srca. Kada smo progovorili jezi-

kom srca napisali smo sabrana djela u nebrojeno tomova (čitaj: grobova) čiji je nadnaslov mržnja, a ne strah.

STRAH: NEGDAŠNJI I SADAŠNJI

I, mržnja je još jedino negativna odrednica stanja ljudskog duha koja tjera da se ponovno okrenemo govoru, da ne zarastemo u šutnju i na koncu postanemo živina. Govoriti ili šutjeti, nije dilema već pitanje duhovnog opstanka. I ako se u današnje vrijeme čovjek opredijeli za govor, on je već pristao na šutnju, ali to opredjeljenje, za razliku od izbora na šutnju, obvezu-

Edvard Munch: Krik

kojom nam je zazidana, i od nas odijeljena budućnost - razbio.

Sad je izvjesno, konac XX. stoljeća jeste u znaku straha. U naravi je čovjeka da se boji. No, za razliku od straha XX. stoljeća, u ranijim epohama strah je ljude tjerao da se ujedine, da iza njih svoje bivstvovanje osmisle i oplemene; strah je bio vezivno tkivo koje ih je spasavalo od kaosa i nemoći pred drugim silama. Ovvremeni strah razjedinjuje, nagriza čovjeka iznutra poput kiseline i nameće mu imaginarne zadatke bez cilja, ali sa svrhom da mrzi, jer ga samo

na taj način može svesti na osjećaj prizna koji puta u povijesti ljudskog možda izbori i pozicija sa koje bi se zid padnosti kolektivu, čoporu u kojem njemu kao individui nema mjesta.

Ovo stoljeće vjerojatno nije bilo spremno za čovjeka. Nakon očajničkog otkrića da je Bog mrtav, čovjek ne samo da je izgubio busolu duhovne orijentacije, nego se nije mogao niti pripremiti za ljudsku misao koja bi u njemu pomirila nastalu duhovnu prazninu i kozmičku dubinu; nije bio spreman za osjećaj univerzalnog zajedništva temeljen na pravdi, moralu i savjesti.

U tom bespuću, Istok se izgubio u apstraktnom internacionalizmu podređujući pitanje nacije klasi. Zapad se zaglibio praznom humanizmu, uspavljujući se samozadovoljno potrošnjom. Ravnoteža se dugi niz godina uspostavljala strahom koji je diktirala blokovska podjela svijeta. Nestankom

blokovske podjele, svijet, građen na sili, a bez Boga, urušio se, i ogolio svu duhovnu bijedu čovjeka. Na površinu su isplivali problemi, koji su na razne načine bili potiskivani i prikrivani. Nije nevolja što su se stari problemi vratili, nego je nevolja i tragedija što su sa njima na površinu isplivali mali ljudi, ljudi bez misli, savjesti, duha ili stava, riječju neki stari odliveni ljudi koji su temeljno, dugi niz godina bili pripremani i školovani za ne-djela. Počelo se nekritički baratati pojmovima koji za konkretna čovjeka, čovjeka od krvi i mesa, u tom momentu nisu

značili ništa: demokracija, samoopredjeljenje naroda (komunistička izmišljotina), novi svjetski poredak (kapitalistička nemoć), suverenost, sloboda, pravda, istina, patriotizam, dostojanstvo, ponos, ugroženost itd. No, iako ti pojmovi za njega u biti nisu značili ništa, odjednom je čovjek sa njima srastao, ontološki se odredio i postao pravi "expert" za njih. I trajalo je to, u sredstvima informiranja bilo njegovano, a onda je puklo.

POSTALI SMO JEDNODNEVNI LJUDI

Nacija je dobila na značaju, ali nije bila stavljena u duhovnu ravan oplemenjivanja postojanja ljudskog bića, nego je instrumentalizirana za potrebe dnevne države, a samim tim i politike i ideologije. Postali smo "jednodnevni" ljudi. Nacija se vezala za tle, ne za duh i sav njen pozitivan pokretački naboj pretvorio se u primitivno narodnjaštvo, a posljedica toga jest stradanje i sumrak gradova i susjeda. A sudbina čovjeka jeste grad. S druge strane, sudbina gradova je tragična i tužna. Razlogom je tomu i to što čovjek u grad nije ugradio nacionalni duh, nego one narodnjačke elemente koje u sebi nose isključivo tradicionalne sadržaje, ali ne i univerzalne kulturne obrasci i obveze, kao ni duhovne spona. Iz toga kuta koji svaki čovjek, vjerujem, postavlja si svakodnevno pitanje "zašto je tako moraló biti?" promislit ću kraćim crtama i duhovni horizont grada Subotice, a inspiriran tribinom subotičke "Agore", na kojoj se nedavno raspravljalo o njenu duhovnu ambijentu.

Dojam koji mi se nametnuo nakon pročitano g teksta u "Borbi" od 23. II. o.g. jeste razočaranje. Ali razočaranje nije posljedica što je govor o gradu od ljudi koji bi morali reći više, bio prazan, uopćen, već što se osjetilo da govor nije iskren, da je pun čekanja, kalkuliranja, a tako se ne može otvarati prostor za dijalog. Recimo: deset teza gospodina Mikovića bi se mogle svesti na jednu: "svaka vlada - dobra vlada. A ova je najbolja." A gospodin Duranci nam objašnjava, otprilike, da proljeće, usprkos svemu, i ove godine stiže 21. ožujka, a što to još netko me osjeća, ili ne zna, nema nikakve veze sa okretanjem zemlje, a još manje

sa cijenom cigareta. Gospodin Kovačević odjednom uvida da se čak i vrednosna matrica društva raspada. Tko bi rekao?! A do samo pred nekoliko godina se je zalagao za komunističko kazalište u Subotici i kumovao dolasku gospodina Ristića na čelo kazališta. I to je bila surova pobjeda primitivizma nad duhom. Upropastio je kazalište u Subotici gospodin Ristić za sva vremena, a kruna, pa i najava što će se na ovim prostorima bivše Jugoslavije dogodati jeste u duhovnom skrnavljenju Sinagoge.

ŠTO BI TREBALO REĆI

Sve to bi na neki način na "Agori" trebalo reći. Možda bi trebalo reći da Subotica već destljećima gubi image europskog grada. Ukinuli smo tramvaj, nepovratno upropastili Strossmayerovu ulicu, unakazili Drapšinovu, unakažen je centralni trg i to upravo po nacionalnom šavu. U tom arhitektonskom sklopu i kontekstu, fontana takva kakva je čist je promašaj, a spomenik caru Jovanu Nenadu "Crnom" štrči u žardinjeri i jedino pokazuje nečiji inat (i razinu dostignutog stupnja kulture) i pravi odnos političke snage i moći odlučivanja u gradu. Tako sad Mađari imaju "zsolnai" keramiku na trgu, Srbi cara, a Hrvati (Bunjevci), pa bože moj, da su vuci siti i koze na broju, i oni su u nekom budžaku, dobili bistu prečasnog gospodina (za njih "popa") Rajića. Možda bih se sa razmišljanjem gospodina Krstića načelno i mogao složiti, no kako mi nije u naravi da se slažem, onda bih rekao da njegove dileme stoje, odnosno, otvoreno je pitanje je li Subotica u Europi ili na Balkanu? Ali isto tako stoji i činjenica da je Subotica početkom stoljeća bila u Europi, kada su gradovi diljem Jugoslavije bili palanke - i duhovne i urbane. Tako Subotica sredinom dvadesetih godina ovog stoljeća ima četiri bolnice, dva dnevna lista, osam tjednika, jedan dvotjednik, tri mjesečnika, dvanaest štamparija, osam knjižara i papirnica, osamnaest teniskih igrališta, četiri hotela, sedam željezničkih pravaca sa izravnim vezama za Istanbul, Bukurešt, München, Berlin, Bruxelles, Pariz...; tri tramvajске linije, autobusni promet, tridesetak taksija, osamdeset i jedan fijaker, Pravni fakultet, jedanaest srednjih škola, četrnaest osnovnih (pedeset i sedam u okolicu), deset vrtića, trinaest ljekarni, pet autogaraža, razvijenu gradsku i međugradsku telefonsku i telegrafsku mrežu, dvanaest nogometnih klubova ("Bačka" je osnovana još 1901.)... Treba li još?

I SJEĆANJA NAM BRIŠU

Danas doista postoji dilema gdje smo i što smo to mi. I mnogo manji gradovi kukali su da su bili opljačkani. Jedino na to pravo nemaju, izgleda, Subotica i njeni stanovnici (koji se toga još sjećaju), jer je grad koji je upravo u sve tri Jugoslavije najviše stagnirao i izgubio. O tomu ne smijemo, ne želimo ili ne možemo pričati. Možda s pravom čekamo da se sve ovo istutnji, pa da onda ponovno pametujemo. Možda sam nepravdan, ali ovi ljudi (govorim sebi) su preko dvadeset i više godina, na ovaj ili onaj način, neposredno vezani za duhovni i kulturni razvitak grada. Morali su nešto više reći, nešto što bi ih obvezivalo. A danas jedini duhovni reprezent grada jeste tjednik "najboljih namera", a neki ga znaju pod imenom "Dani". Ta biološka potreba za mržnjom, određena nekom vrednosnom matricom koja se raspada, i ta količina primitivizma i militantne obojenosti, te netolerancije i neznanja koja je zastupljena u njemu zaslužuje punu pozornost. Nadam se da će se jednom pisati povijest grada i o ovom vremenu, a dotle razmislimo da uredniku Miroljubu S Vučiniću i njegovim satelitima podignemo trajni spomenik koji bi šutio o njihovom govoru. Mi o tome i sada šutimo, kao što šutimo i o drugim duhovnim i kulturnim problemima. Nojevski.

U očekivanju proljeća pada mi na pamet potreba da pročitam "Gavrana" E.A. Poa. Tražim knjigu i nemoćan čitati, čitam na preskok, jer više nemam snage čitati na miru kao nekad. Sve se promijenilo:

Ponoći sam jedne tužne proučavao, slab i snužden,

Neobične drevne knjige što prastari nauk skriše-

Gotovo sam u san pao kad je netko zakucao.

O, Gavrane, mrka lica, što sa Noćnog žala stiže

Kako zovu te na žalu Hadske noći, otkuda stiže?

Reče Gavran: "Nikad više."

I dok često odsutan i duhom i tijelom za šankom stojim, gavran jedan crni ponavlja mi tiho, ponavlja mi tiše

"Eto, to je, ništa više."

Vojislav Sekelj

Sjećanje na jedan događaj iz djetinjstva:

PRAŠNJAVA BAČKA

Za Nadeždu Bačka je bila prljava, prašjava i nezdrava

Jelena je plakala, a i meni su suze navrle na oči

Čitajući program DSHV i zahtjev za kulturnom autonomijom sa otvaranjem škola na hrvatskom nastavnom jeziku, vratih se u mislima u dob svog djetinjstva. Ne sjećam se svega, ali ono što nije bilo svagdašnje, što je bilo "događaj" u mome malom svijetu, duboko mi se usjeklo u svijest kao kadar iz filma, ostalo je u meni neizbrisivo.

Prvi i drugi razred pohađala sam kod časnih sestara "Naše Gospe" (danas OŠ "Jovan Jovanović Zmaj".) U prvom razredu učiteljica mi je bila časna sestra Ignacija. Kod nje sam naučila čitati, pisati i osnovno računanje. Hvala joj.

U drugom razredu učiteljica mi je bila gospođica Nevenka, veoma visoka, mlada, tamne puti. Voljela sam je slušati. Između ostalog, sjećam se da nam je u nastavcima čitala "Čudnovate zgode šegrta Hlapića" Ivane Brlić Mažuranić. To je bio moj prvi susret sa dječijom literaturom. Ona me je naučila voljeti knjigu i lijepu književnost.

Treći i četvrti razred nastavila sam u državnoj školi "Kraljević Andrej". Opet nova učiteljica, gospođa Nadežda. Tu su i novi predmeti poput zemljopisa, poznavanja prirode, povijesti... Kod obrade i učenja pojma "vidik" govorila je, a više puta i ponavljala: "Ta, šta je ova vaša Bačka?! Ravna k'o tepsija, prašjava i nezdrava. Da zatvoriš oči, idući, nigde ne bi pao ni zapeo. A da vidite Šumadiju kako je brdovita, zelena, šumovita, lepa." Nije mi bilo jasno zašto tako govori. Ja sam već više puta trčeći i igrajući se, zapela, pala, pa i koljeno oderala, pa mi je ta teorija o "ravnoj tepsiji" pala u vodu. Meni je bila lijepa moja rodna Bačka, moj zavičaj, osobito kada sam otišla na salaš. More zlatnog klasja protezalo se u nedogled, činilo mi se, da se tamo u daljini spaja sa plavetnilom neba, pa i u proljeće, dok je žito još zeleno. Ili nepregledna polja kukuruza, čiji sam šum lišća slušala, dok ih je vjetrić njihao, pa bagremi kad procvatu oko salaša - posvuda opojan miris. U gradu, pak, divila sam se veličini i ljepoti naše Gradske kuće.

U četvrtom razredu u klupi sjedila sam sa djevojčicom Jelenom, bijelorumena lica, visokom i divnim dugim pletenicama. Bile smo bliske. Dok sam ja bila odličan đak, njoj baš matematika nije išla. Jednog dana radila je zadaću na ploči i stala. Učiteljica joj je prišla, pomogla i upitala je: "Šta si ti po narodnosti?" Odgovor malo bojažljiv: "Bunjevka, Hrvatica." Učiteljica je uhvati za kosu, nekoliko puta udari joj glavu o ploču ponavljajući: "Ti si Srpkinja, upamti Srpkinja!" Žalila sam Jelenu i suze su mi navrle na oči.

Ni danas mi nije jasno, zašto je to učiteljica učinila, i kakvi su je pedagoški motivi povelili. Ona je sa svojim suprugom u ovom gradu živjela. Imali su dobro namještenje, lijep stan i troje djece. Bili su prihvaćeni, a ona ovaj grad i narod nije voljela, niti nastojala njegove žitelje shvatiti, približiti im se. Jadno za nju, ali i za nas.

Ma-ja

MILIJANA JAŠE U TRIPLOMACIJU

Gledam emisiju TVB. Posmatram ženu, re- potera nekada nesumnjivo veoma lijepu, no zub vremena, očito, ostavio je grube tragove na nje- nu licu. Kad bolje promislim, nije ona toliko sta- ra. Bit će da je nedostatak ljudskosti i ljubavi, one tople majčinske, ljudske, rezultat njenog iz- gleda. No, na stranu njen izgled. Otrovnii jezik je krana njenog "savršenstva". Tu bi odnijela pob- jedu i nad njenom kolegicom Fekete Elvirom. S ponosom kaže kako nikom nije uspjelo ući u zgradu spoljne diplomacije, a njoj je pomoću čarobnog štapića, da ne kažem meće za jahanje to ipak uspjelo. Svaka čast. Očekivao sam da će poput Pilata razapinjati na križ iskusne diplo- mate, no tu je bila jalova. Čak ni montaža u režiji nije uspjela u tome kao u toliko prethodnih in- terviewa. Naime, u tome su i njeni najveći uspje- si. Postavi vruće pitanje i normalno sugovornik počinje s objašnjenjem ili pravdanjem. Rez u režiji se napravi taman tada kad bi došlo do ob- jašnjenja. Tako njen sugovornik pred gledatel- jstvom ostaje bez argumenata, a za one koji ne poznaju bit stvari i načini njena rada, a napose za one koji osim TVB nemaju drugih informacija kriv. Ne samo kriv, nego izdajnik države, separa- tist jednom riječju "persona non grata" kojega

treba onemogućiti u djelovanju u interesu "viših ciljeva" a po potrebi i fizički eliminirati. Ne mo- gu dokučiti iz priloženog kako su sve iskusni di- plomati izbjegavali zamke, no od videnog tu je doživjela poraz. Vjerojatno sama svjesna jalove učinkovitosti, pribjegli je solo interviewu napa- dom na preminule osobe ili ličnosti koje se ne žele upuštati u dijalog s dotičnom. Na kraju nju je najbolje okvalificirao gradonačelnik Subotice kada je rekao otprilike ovako: "Ne znam kako jedna ovako lijepa žena može biti toliko zla?" Ono "lijepa" odbijam na njegov urođeni muški šarm i fin odgoj. Krana njene furioznosti bilo je to kada je napala Tita. Za nju je Tito bio najveći razbijač bratstva i jedinstva. Pominje Brionski plenum. Zar je Tito rasturio bratstvo i jedin- stvo? On koji je cijeli svoj život posvetio toj ideji, koji je udario po prstima svakog tko je pokušao narušavanje cjelovitosti pokojne SFRJ. Kako režija nije pokazala slike s ulica Beograda na dan objavljivanja Titove smrti? Koliko je samo ljudi plakalo? Mislim da su tek sada svjesni, a bit će još očitije zašto su plakali. Nije mi cilj braniti politiku titozizma, već želim ukazati na licemjer- nost onih, a to stoji i u filmskim zapisima, koji su krokodilske suze lili nad odrom pokojnika i za- klinjali se u nastavak te politike. Zar se dama sa ekrana ne sjeća krilance "I poslije Tita - Tito!" Jesu li svi ti, tadašnji drugovi, današnja gospođa,

bili licemjerni tada ili sada? Neka pokuša naći odgovor na to pitanje. Za nju nisu neprijatelji sa- mo nesrbi, već i Srbi koji ne slijede politiku nje- nih nalogodavaca. Svi su izdajnici koji ne dižu tri prsta i kada ih u ponoć probude. Tamam sam odahnuo od Milijane, kad eto ti Fekete "Rumu- njske". Ona je školski primjer narodne mudrosti "Pourica gori od Turčina." Dva milijuna Madara u Rumunjskoj, tj. Erdélyu, za nju, ako već neće da budu Rumunji, trebali bi naučiti srpski. Očito je da se tu ne radi o Erdejcima i nije toliko protivu njih upereno, koliko protivu Hrvata koje, uzgred rečeno, najnovija "Juga" ne pominje, i Madara u Vojvodini. Kako to da nije spomenila i Krajinu. Konačno situacija je ista. Raspadom Austro-Ugarske monarhije (vae vic- tis) - jao pobijedenima - upravo su nastale, da ne kažem doskorašnje, državnice na Balkanu. U živo- tu, biološkom, kroz stoljeća, priznali mi to ili ne, uvijek je vladalo pravo jačega. Aleksandar Ma- kedonski je kratko odgovorio na pitanje: "Quo iure?", "Iure gladio." (Kojim pravom? Pravom mača.) Tragedija je u tome što neki prizivaju to pravo samo kad su jači, a zaboravljaju da "nad popom ima pop". Prizivanje Rusije - čista iluzija. Zar bi netko bio lud sjeći ruku koja ga hrani?! Ali najžalosnije je to, što neki žele neu- pućene upravo u to ubijediti.

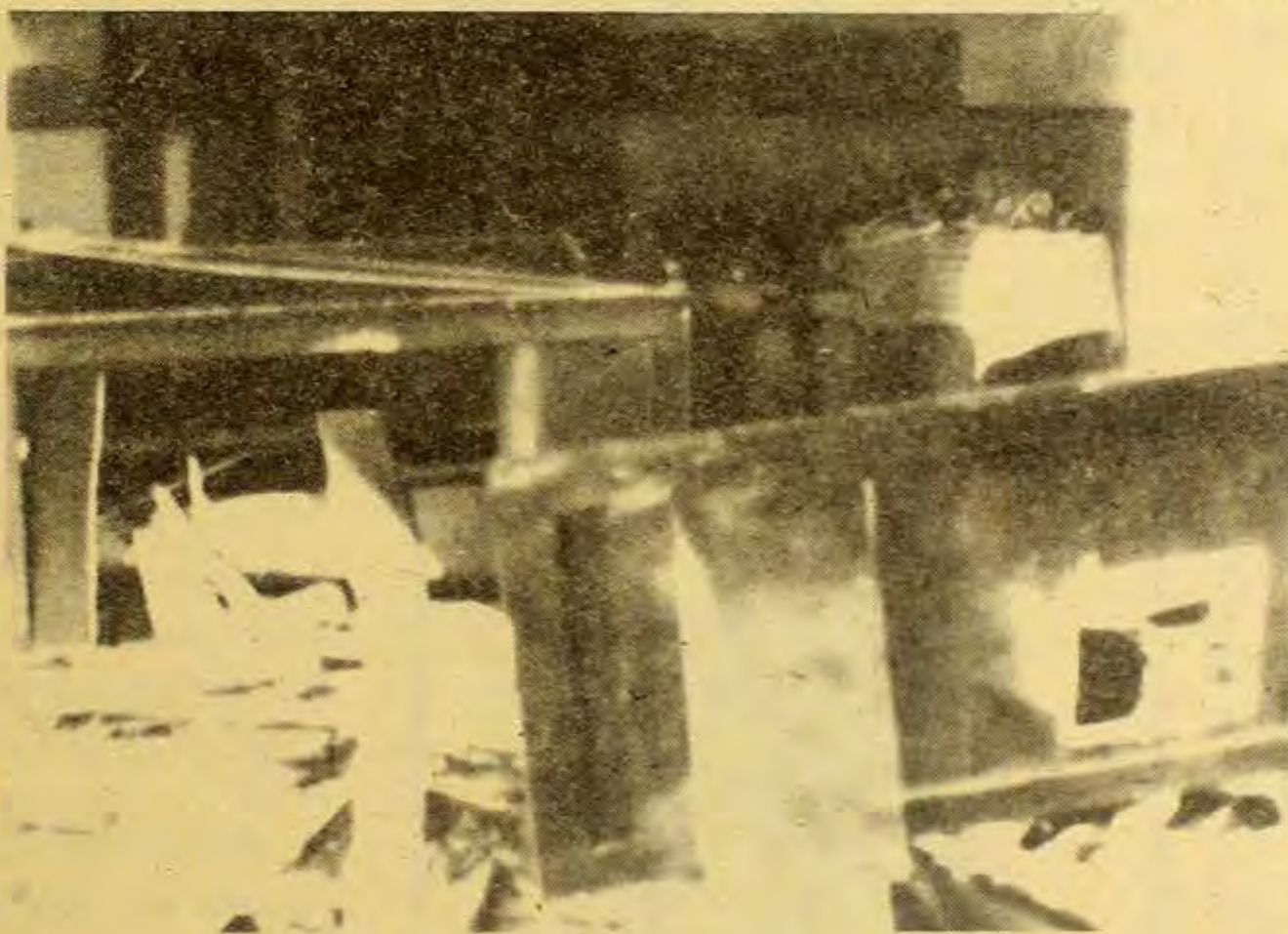
Slobodni Strijelac

Iz pera čovjeka koji je bio prisilno mobiliziran

BARANJA

Budim se polako. Glava mi otežala. Hladno je. Pipam oko sebe. Ćebe, bluza, čizme! Gdje mi je pižama! Tražim svjetiljku iznad glave. Gajtan-prekidač sam uvijek iz prve nalazio. Kako to? Nema ga! Pružim ruku više sebe. Osjećam bol. Rebra, slabine, kao da je tenk prešao preko mene. Obuhvatam rukom hladno željezo. Puška! Tenk! Istog trena tamu sna eksplozija stvarnosti raznese u parčiće po stropu i zidovima oveće kuhinje, koja je služila kao jedna od spavaonica. Slika po slika, polako me dozivaju svijesti. Rezignirano zatvaram oči. Šaku oslobađam hladnog dodira metala. Navlačim vojničko Ćebe, sad sam svje-

Kao na ekranu pojavljuju se slike prethodnog dana. Da, ja sam vojnik JNA, pod punom ratnom spremom, naoružanjem i bojnim streljivom. Jeste toj Jugoslovenskoj narodnoj armiji zakleo sam se još prije dvadeset i nešto godina. Dobro se sjećam dana zakletve. Stajao sam u

Tragovi

stroju s mocima iz svih krajeva Jugoslavije. Tada smo skoro priželjkivali da nas netko napadne, da pokuša narušiti naše bratstvo i jedinstvo, pa da zdušno raspalimo po njemu. Sada, možda ću biti prisiljen da pucam upravo po onima, koji su bili sa mnom u istom stroju, a bili smo pajtaši, što se kaže, do glave.

Da, ja sam jučer stigao u Baranju u Uglješ. Zahvaljujući osobnoj domišljatosti i revnosti jednog nižeg časnika, ne dospjeh u topništvo, već u komandu stana na dužnost vozača zapovjednika južne Baranje. Najbolje što se u zlehudoj sudbi poželjati može. Tada sam mislio da je to ipak premija, iako me ta premija kasnije, nekoliko puta mogla koštati glave. Da, jučer prije podneva, stigli smo s nekoliko autobusa. Razvrstavani po jedinicama, raskinusmo kratko poznanstvo. »Stare kajle« spremaju se kući. Dosta im je ratovanja. Idu sutra tj. danas, istim autobusima, kojima smo mi donešeni. Većina ih ponapita. Nude i nas.

-Pij! Ionako će te ustaše zaklati. Svako veče po dvojcu-trojcu stražara zakolju. Vidiš koliko nas je malo? A bilo nas je... ohohoj!-

Da, to je surova vojnička šala, koja nama uopće nije ličila na to.

-Di si učitelju? - kao iz daljine čujem glas. Prepoznajem lik, no imena se ne sjećam. Zagrlih momka k'o sina rođenog. Oči mi se ovlažiše i bi mi lakše, toliko lakše, da sam trenutno zaboravio gdje se nalazim. Prihvatih od njega pivo. Odmah mi je našao smještaj i neke papuče, koje je, tko zna tko, nekad u bolja vremena, koristio za plažu, koje i danas čuvam, valjda kao suvenir.

-Ima tu prodavnica. Pivo, konjak, vinjak, samo novca,

Mahinalno vadim novčanik, vidim i drugi to rade. »Stari borci«, njih nekoliko, ubrzo izlaze van. Vraćaju se s gajbama piva i flašama žestokog pića. Počinje fešta. Iako sam i ja potegao, svjestan sam okoline. Promatram lica. Pridošlice se polako opuštaju, a »stari« koji se spremaju kući, erupciju oduševljenja ispoljavaju divljaštvom i rušilaštvom. Razbija ju pokućstvo, prazne i poluprazne flaše. Srča na sve strane. Jedam »Rambo« kundakom razbija lavabo u kupatilu. Njegovi, malo manje divlji pajtaši, moleći ga i nudeći ga

pićem, sprečavaju ga da razbije i WC šolju.

Podilazi me muka. O ovakvom divljaštvu sam samo slušao preko televizije. Nisam mogao zamisliti da je to u stanju napraviti običan građanin, otac i suprug, koji doma isto to ima. Dakako, dosta sam slušao o tome kako se pljačkaju i bezrazložno uništavaju kuće na »oslobodenim« teritorijama, no jednostavno nisam mogao vjerovati. Mislio sam da je to djelo razularenih četnika - dobrovoljaca. Iako mi nije bilo do psihoanalize, pokušao sam, barem sebi, objasniti ponašanje ovih inače, u civilizaciji, normalnih građana.

Na silu su mobilizirani, dovučeni pred vrata pakla. Dah smrti lebdio je nad njima danima, tjednima i mjesecima. Strah se taložio, u duši. Neizvjesnost sutrašnjice, danas se pretvara u izvjesnost. Sutra idu doma. Oslobađaju se straha. Nagomilana zebnja i strepnja, poput erupcije vulkana oslobađa se i to na najanimalniji način. Da, tako sam mislio tada. Bio sam svjedok, kasnije, neljudskih brutalnosti, tako reći, iz čista mira.

Izlazim van, na svjež i hladni siječanjski zrak. Čujem rafale. Podilazi me jeza.

Prolaznik

Čitate li "Novosadski index"? Da? Zna li tko je glavni urednik lista? Ne?! To je Robert Čoban, koji o "nemoći" države da obuzda svoje građane (otkuda su?) i sve češće pojave nasilništva i razbojstva veli:

SPREGA VLASTI I KRIMINALA

- Kriterij za razgovor u listu - atraktivnost i aktualnost
- Ovdašnji radikali nastupili su sa jednom salonskom varijantom srpstva, ciljajući, pre svega na ovdašnji starosedelački sloj
- Predsednika republike sam video više puta, ali, i pored novinarske znatiželje, sumnjam da bih imao stomak da razgovaram sa njim.

"N.I." prosto obiluje svežinom i mladosti, a urednik im je kao i napisi - britak i bez "rukavica".

Glas ravnice: Od jednog "Indexa" postala su dva. Zašto?

Robert Čoban: Ova redakcija je bila redakcija "Studentskog indexa" i, kao što je javnosti poznato, kompletna redakcija je smenjena, posle čega smo osnovali "Nezavisni index", list čiji je osnivač bilo "Nezavisno društvo novinara Vojvodine". Posle pola godine rada u NDV je došlo do generacijskog sukoba, (u našoj redakciji rade uglavnom mladi ljudi) ali i do konceptijskih razmimoilaženja, pošto je rukovodstvo NDV diktiralo isključivo politiku RDSV i DS, i insistirali su da se piše jedino u skladu sa politikom ove dve stranke. Smatrali smo da u našem listu treba da nade mesto svaki atraktivan sagovornik, bez obzira na nacionalnu ili stranačku pripadnost. Za nas je normalno da objavimo intervju sa liderima manjinskih stranaka u Vojvodini, ali i nekih drugih ličnosti van SRJ, a isto tako i sa ljudima iz ekstremnih srpskih stranaka.

Glas ravnice: Da li su se tim razlazom sa dijelom kolega osjetile poteškoće u kadrovskom smislu, kvaliteti lista ili u nakladi?

Robert Čoban: Naprotiv, posle našeg razlaza u oktobru prošle godine, osećali smo se rasterećeni jednog ogromnog balasta. Svi ljudi koji rade u redakciji su politički neopterećeni. Niko od nas nije bio akter novinarskog delovanja, ni političkog života za vreme vladavine komunističke garniture u Vojvodini, kako one "autonomaške", tako i one "antibirokratske". Ljudi sa kojima smo se razilili bili su učesnici brojnih čistki i diferencijacija u ovdašnjim medijima, bilo u ulozi žrtve ili

egzekutora. I to je ono što ih je stalno opterećivalo.

Trenutno imamo velik broj mladih novinara i saradnika, ali i iskusnih novinarskih pera, poput novinara "Vreme-

moji saradnici, i ona se bazira na objektivnom prikazivanju stvari takvima kakve jesu, a da se pritom ne štede ni mane vladajućih socijalista, ni njihove satelitske stranke SRS, ali ni brojnih opozicionih stranaka, kad nam se učini da njihovo delovanje odmaže napretku demokratije i prodora zapadnog sistema mišljenja za koje se mi zalažemo.

"PALERMO NA DUNAVU"

Glas ravnice: Novi Sad je u relativno kratkom roku od "oporbenog" postao "radikalni" grad. Što se to u međuvremenu dogodilo da se "svijest" ljudi promijeni i svoju političku vjeru i naklonost pokloni drugoj strani?

Robert Čoban: Prošle nedelje isto pitanje mi je, veoma začuden, postavio akademik Matija Bećković kada smo se sreli u Beogradu. Ljudima koji ne žive u Novom Sadu nije jasno kako je ovaj grad, od bastiona opozicije, za samo dve godine postao, kako je to moja koleginica Gordana Jovanović u "Dugi" napisala, "Šešeljeva prećija".

Mislim da su za to krivci ovdašnji opozicionari koje je uspavala pobeda na izborima '90. i smatrali su da u tom pogledu više ništa ne treba da rade. U redovima ovdašnje opozicije složno sede jedan Vule Višnjevac, predsednik Okružnog odbora SPO koji je pre samo godinu i po izjavio da su i nerodena hrvatska deca ustaše i da ih treba vaditi iz majčinih utroba; i jedan Dragoslav Petrović, lider RDSV koji je još '89. bio protivkandidat Jugoslavu Kostiću. Ili pak Živan Berisavljević koji smatra da su ljudi ovde zaboravili "blagodeti" njegove komunističke vladavine. S druge strane, ovdašnji radikali nastupi-

Robert Čoban

na", "Duge" ili "Borbe" koji u "N.I." saraduju. Što se prodaje tiče, mi smo predašnji tiraž od 5.000 uspeli da povratimo odmah nakon odvajanja, a od sledećeg broja planiramo i proširenje našeg lista na beogradsko tržište, koje je veoma zainteresovano za ovakav tabloidni profil novina.

Glas ravnice: Imate mnoštvo pristaša, listom među manjinama, ali i među obrazovanim slojem mladih ljudi većinskog naroda kod kojih svijest o posebnosti Vojvodine nije potisnuta. Čime je rukovodena uredivačka koncepcija lista?

Robert Čoban: Uredivačku koncepciju lista kreiramo, kako ja, tako i

li su sa jednom salonskom varijantom srpstva, ciljajući, pre svega, na ovdašnji srpski starosedelački sloj i na taj način uspeli da za sebe pridobiju dobar deo glasačkog tela. Mislim da na prošlim izborima, bar u Novom Sadu, nije bilo mnogo krađe glasova. Na žalost.

Glas ravnice: U Vašem gradu sve su češća razbojstva i nasilje. Kako je biti oporbeni novinar u sredini kojoj "materijala za obradu" ima sve više?

Robert Čoban: Novi Sad je u poslednjih godinu dana od "mirnog gradića" postao "Palermo na Dunavu". Gotovo da nema dana da se u gradu ne desi po nekoliko razbojničkih krada ili ubistava. Veoma je teško o svemu tome potpuno otvoreno pisati onako kako bismo želeli, tim pre što je sprega vlasti i kriminala više nego očita. Što se tiče nekih pritisaka na nas, do sada ih, ukoliko se izuzmu neke tužbe za odštetnim zahtevima koje su išle i preko 200.000 DM, nije bilo.

Glas ravnice: I gradske vlasti su se promijenile. Ima li tu što nova, osobito pomaka u pozitivnom pravcu?

Robert Čoban: Zanimljivo je da sa ovdašnjim radikalima, poput gospođice Maje Gojković, koja je potpredsednik Skupštine SRJ i Igora Mirovića, potpredsednika Skupštine grada, imamo mnogo bolju komunikaciju nego sa socijalistima. Primećujem da im je simpatično (radikalima) što se mi, kao stvarno višenacionalna redakcija (ima nas i Hrvata i Mađara i Rusina i Crnogoraca i Srba) usudujemo da bez dlake na jeziku objavimo neke stvari koje ne bi smele ni mnoge opozicione, a kamoli režimske novine. Poštujem političko opredeljenje gradskih vlasti dokle god ono u ovom gradu ne preraste u fašizam u praktičnom smislu.

TVNS - LEGLO

NAJNEPROFESIONALNIJH

MORALNIH I LJUDSKIH KREATURA

Glas ravnice: U vašem listu možemo pročitati izjave pojedinih poznatih ljudi (Balašević, Čanak...), što mislite zašto

im je prohodnost u neke druge medije nedostupna?

Robert Čoban: Protiv Čanka, a naročito protiv Balaševića, u ovdašnjim režimskim medijima, pogotovo TVNS koja je postala leglo najneprofesionalnijih ljudskih i moralnih kreatura, već duže od godinu dana vodi se prava medijska hajka. To ne treba da čudi kada se zna da Trećim programom TVNS rukovodi jedan Milorad Crnjanić koji je, recimo, napravio skandal kada je jedna novinarka snimila priloge povodom Dana zaljubljenih (Valentina) tvrdeći da je to "ustaški praznik", iako ga ceo svet slavi. Tu je i Marko Keković, urednik informativno-političkog programa, ili Fekete Elvira, čuvena "Mađarica sa kokardom". Sve su to ljudi, priučeni novinari, koji na tako bedan i prizeman način manifestuju svoju odanost režimu, da bi mogli biti primljeni još jedino na "Kanal S" na Palama.

Glas ravnice: Ljudi imaju pravo javno iskazati svoje mišljenje, ne odazivaju se vojnim pozivima, a da je zbog toga malo prekršajnih prijava. Je li to demokracija, anarhija ili nešto treće?

Robert Čoban: Smatram da je pravo svakog građanina da sam izabere hoće li učestvovati u ratu koji smatra da nije njegov. Stotine hiljada mladih ljudi otišli su zbog toga iz zemlje. Najviše ih je upravo iz Beograda koji samo politički maloumnici mogu proglasiti antisrpskim gradom. Lično ću se odazvati na poziv za mobilizaciju samo onda, kada na ovdašnjoj Futoškoj pijaci ne vidim nijednog mladića starijeg od 18 godina iz Bosne ili iz Hrvatske, i kad na front odu svi sinovi političara i quazipatriota kojima su puna usta srpstva samo kada su stotinama kilometara udaljeni od mesta gde bi ono trebalo, navodno, da se brani.

U državi kakva je ova to je, apsolutno demokratija. Pošto ne živimo u državi sa sredenim pravnim i političkim sistemom, anarhijom se nikako ne može nazvati to da neko iz Vojvodine ili Beograda ide u ratna područja

dok ti ljudi koji su odatle pobegli sede ovde.

ŽIVOT BEZ DRŽAVE

Glas ravnice: Da li je Robert "video predsednika" (republike), i što bi ga pitao kada bi se za razgovor ukazala prigoda?

Robert Čoban: Predsednika sam video u više mahova. Sumnjam da ću ikada doći u priliku da sa njim razgovaram, a i pored novinarske znatiželje, mislim da baš ne bih imao ni stomak za to. Ipak, u sledećem broju "N.I." na razgovor za naš list pristala je njegova cenjena supruga, gospođa Mirjana Marković, pa ćemo valjda od nje saznati nešto iz ličnog života gospodina predsednika.

Glas ravnice: Novine, kao i sve ostalo, sve više postaju luksuz. Ljudi ih, vjerovatno, neće moći kupovati. Ima li realnog izgleda da će novinari pisati "kako treba" ili, jednostavno, neće pisati.

Robert Čoban: Mislim da ljudi koji su poslednjih meseci poptpuštani iz državnih medija moraju što pre da shvate da, ako oni nisu potrebni državi, moraju da nauče da žive bez nje. Što pre to shvate i upuste se u neki privatni, od države nezavisan, posao to bolje po njih. Znam da je veoma teško ljudima koji su decenijama radili u jednom sistemu, u kojem je novinar bio društveno-politički radnik, da se prilagode novom, tržišnom načinu razmišljanja. Međutim, još uvek ima dovoljno moćnih i bogatih privrednika koji su opoziciono opredeljeni i voljni da sponzorišu demokratsku štampu.

Glas ravnice: Vidite li (bezbolno) izlaz iz gore pomenute pretpostavke?

R.Č.: Mislim da je budućnost u nezavisnim medijima poput "NTV- Studio B", "TV Politike" ili listova kakvi su "Vreme", "Duga" ili "Monitor".

Glas ravnice: I za kraj, kakav je "Glas ravnice"?

Robert Čoban: Mislim da bi ovaj list morao mnogo više da učini na atraktivnosti, od grafičkog izgleda, do samog odabira tema i sagovornika. Svestan sam teškoća i pritisaka koje doživljavate, ali mislim da je došlo vreme kada ćemo imati za sebe onoliko prava, koliko sami izborimo.

Zlatko Romić

TRIBINA MLADIH

U srijedu, 17. ožujka, u 18 sati, u prostorijama "Bunjevačkog kola", održat će se predavanje na temu: "Povijest Hrvata". Pozivamo sve zainteresirane da prisustvuju ovom predavanju, s obzirom na okolnosti u kojima smo živjeli i danas živimo, povijest hrvatskog naroda na ovim prostorima je obavijena izmaglicom nepoznavanja. Sramota je to reći, ali moramo pogledati istinu u oči i suočiti se sa njom. Moramo se boriti i nadvladati naše neznanje!

Dodite i ogrijte se na Suncu koje rastjeruje maglu, koje vam čini pogled bistrijim i um oštrijim, te ćete dalje vidjeti i više znati.

BAL, PONOVO?

Naslov zvuči već istrošeno i nezanimljivo. Poznato je da balovi subotom u restoranu "Bunjevačkog kola" nisu bile masovnije posjećivane i da se ideja o igranci svake nedjelje, iako još uvijek prisutna, nije dala lako realizirati, jer broj mladih je iz nedjelje u nedjelju opadao.

Ali, ovo neće biti običan bal, bit će to BAL NA USKRS! U prostorijama "Bunjevačkog kola" sa početkom u 19 sati. Budite uvjereni da će broj mladih biti impozantan, te vam opravdanja u stilu "...neće bit' nikog poznatog..." neće važiti! Dodite i provedite se! S obzirom da je velika sala renovirana i da ima ugrađeno grijanje, neće biti tijesno kao na Materice, kada su poništeni zakoni matematike i u manju zapreminu restorana je stala veća zapremina ljudi!

"ISTORIJA", ILI POLITIKA?

Nastavnici me dovode u nedoumicu: pred četiri godine učili su nas da su se partizani u Drugom svjetskom ratu borili protiv ustaša i četnika. Danas nas uče da su se "partizani i četnici zajedničkim snagama borili protiv ustaša". Znači, ono što su nas prije četiri godine učili bila je laž, a ovo što danas učimo je istina. Ipak, pada mi na pamet ideja da me i danas lažu, jer ako su me lagali onda zašto me ne bi lagali i sada? Sada mi se nameće pitanje, kakva je to "istorija" koja se mijenja svake četiri godine, ili još i brže? I kako se povijest uopće može mijenjati? Čini mi se da više neće biti moguće učiti povijest, jer će je mijenjati prema potrebama. Naravno, tiskat će i nove knjige u kojima će pisati nova "istina". Ili nešto drugo.

Učenik

AH, TI TEČAJEVI...

Mladež, koja je dio ove zime provela na Visokim Tatrana, vjerojatno se još uvijek živo sjeća događaja, zgoda i nezgoda sa tog zimovanja. Organizatori su valjano ispunili svoj dio zadaće, istina ono što nije bilo u nadležnosti organizatora, Mladeži DSHV, (recimo, hrana u hotelu koji se reklamirao B kategorijom, i nije baš bila najbolja), ali vremenom u sjećanju ostaju samo oni lijepi i veseli trenuci, dok oni drugi polako tonu u tamu zaborava.

"Sve što je lijepo, kratko traje." stara je izreka, i točna je. U to su se uvjerali i naši smučari kada je došao trenutak rastanka. Organizator je najavio ponovno druženje iduće godine, eh, godinu dana čekati?

Ali, ima nade za ponovno okupljanje prije tog vremena! Na ljeto, organizirat će se tečaj u jendrenju na dasci. Istina, bit će to organizirano na nešto nižoj nadmorskoj visini i Đuriki vozaču vjerojatno neće trebati butan da bi "podgrijao" naf-tu.

Pravi vjetar za početnike

Kako za sada stvari stoje, lokacija bi trebala biti - Palić. Neće biti prilike da "plavi štrumpfovi" okreću autobus naglavce, niti će se itko morati vraćati zbog isticanja putovnice. Nećete morati nositi ogromne koferne sa jaknama, rukavicama, šalovima, kapama i ostalom protusibirskom opremom, nego kupaći kostim i "diži glavno jedro, pravac sjever-sjevero zapad!".

TEČAJ KOMPJUTORA

U organizaciji Mladeži DSHV sredinom veljače održan je tečaj za početnike za obuku na kompjutoru. Šest polaznika, koliko ih je bilo, u roku od tjedan dana je naučilo polazne osnove neophodne za rad. Tečaj je održan u uredništvu "Glasa ravnice", a svrha mu je bila masovnija uporaba kompjutora u radu za naš list, DSHV, te za osobnu korist.

K.V.

"Borba", 1. ožujka

Stipan Demek Milanu Paniću:

BUDITE STANOVNIK SUBOTICE

"Poštovani gospodine Paniću. Ja sam penzioner, a ne političar. Mislim da bi za Subotičane bilo dobro da postanete subotički stanovnik, jer je i Subotica u Jugoslaviji i Srbiji. Imamo fabrike, ustanove, dobre rukovodioce, dobre radnike, pa i dobre poljoprivrednike. Vašim dolaskom Subotica bi dobila jedan zamac napred. Ovo vam pišem, jer mislim da ćemo tek sada biti siroti. Srdačan pozdrav, i puno poštovanje gospodine Paniću. Stipan Demek."

Pismo ove sadržine, Stipan Demek je doneo kod nas sa molbom da ga mi, jer on ne zna adresu, pošaljemo Milanu Paniću. Pošto smo mu rekli da je ni mi ne znamo, pitali smo ga da li bi imao nešto protiv da objavimo u "Borbi". "Pa možete, ja sam običan građanin, ja se ne bojim ni mraka ni oblaka." - rekao nam je Stipan Demek.

Na pitanje zašto se odlučio da napiše ovakvo pismo Milanu Paniću, odgovorio je: "Mi smo ode za njegov glasali. Tog čovika treba dovesti, dovući, jel ćemo bit gladni ko vaške. Ja sam se najjo kuruza, kruva i ribe, i znam šta je to kad se nema. Ne treba njemu puno, a imamo kod nas i crne zemlje i fabrike. Mi smo ljudi koji još uvek

oće radit. Ja sam mislio da smo mi pedeset druge bacili tačkice zauvik. A znate šta mi se prija niki dan trevilo? Čovik, noćom, u polak dva čupa peršin iz moje bašče. Krade! Ne bi narod krao da mu daš plate i zaposlenje. A oni: ubijajte se, podilite se. Na sokaku ne vidite nasmijanog čovika. Jeni, plače žena za čovikom, mater za si-nom. Prija niki dan, kad sam u novini načito da moram plaćat kod doktora i popunjavat papire, ubilo me štogod. Lipo nisam mogo kanu dignit sa zemlje. Pa mi smo za to godinama izdvajali, davali državi, a onđa smo kupovali i lustere i kolija, i sādili i imali. Ja bi i sad da mi rodi četrdeset meteri kuruza, a neće ni osam. Pa da dam državi, a ona da meni da ne budemo gladni. E zato sam napiso ovo pismo, jel nam treba onaj koji će se nastarat da sačuvamo ono što imamo. On kaže da je Srbin, mene to ne interesuje. Daj ti nama veći komad kruva, pa ti budi šta očeš!"

Na naše pitanje šta misli kako će, ako pročita pismo, reagovati gospodin Panić, Stipan Demek nam je odgovorio: "On će se možda obradovat. Znae, kad jedan mali čovik piše velikom, to je znak poštivanja."

J. Šarčević

"Vreme", 22. veljače:

SVETI NIKOLA UBIJA AŽDAHU

ZAKON O NOVČANIM & TV-EMISIJAMA:

... 4. Od dana stupanja na snagu Zakona, u opticaju je novi kurs: 1 dinar = jedan list spanaća. Koliko spanaća, toliko dinara! U želji da pojednostavi svoje novčano uputstvo, vlada Srbije na čelu sa aždahom Šainovićem slaže se da priznaje & drukčiji kurs: 1 zrno pasulja ("tetovca") vredi koliko i čen belog luka pod uslovom da cvet mimoze ne ide ispod vrednosti šest cigareta "L&M", čime bi se oslabila osnovna paritetna pozicija: 1 šniela = 2 kilovata = 1 zlatni prsten = 1/2 toalet papira = 3 nagazne mine = 1/4 mleka u tetrapaku = 1 ruža = 3 litra benzina = 8 papirnih maramica = 1 tona žive.

5. Vlada Srbije apeluje na kriminalce da više ne budu kriminalci već poštteni građani. Svaki kriminalac koji se registruje kao poštteni građanin, imaće pravo da se & dalje bavij svojom građanskom delatnošću, a da pritom ne bude kriminalac, niti da podleže kriminalističkom postupku čijim bi dej-

stvom doveo u sumnju svoje opredeljenje da & dalje bude kriminalac.(...)

... 9. Vlada Srbije zamrzava cene osnovnih živežnih namirnica; pod strogom kontrolom biće cene prekookeanskih brodova, čeličnih ranfli prečnika 34 cm, užadi sa zlatnim ukrasima... po starim cenama mogu se u budućnosti nabavljati vagoni, lokomotive, točkovi raznih oblika, posteri Slobodana Miloševića & knjige dr Borisava Jovića.(...)

ZAKON O PARITETIMA:

... 3. Vlada Srbije na čelu sa aždahom Šainovićem uverena je da paritet 1 kilogram salame = 1 kilogram pene za brijanje = 1 tona koksa može da preokrene energetski bilans zemlje; takode, vlada na čelu sa Nikolom smatra da je realno predložiti sledeće paritete u službi svakodnevnne robnovčane trampe: 2 litra jogurta = 1 kauč = 145 jaja = 3 tegle kiselih paprika = 1 ulaznica za bioskop "Kozaru" = 1 avionska kartica za Majami Bič = 1 šampita = 1 mini-minobacač.

4. Vlada Srbije pozdravlja inicijativu nezavisnih dilera da uspostave odgovarajući paritet: 1 DEM = 1 milijarda najnovijih dinara. Tako bi plate u Srbiji prosečno iznosile oko 2 DEM, čime bi se platni promet pojednostavio, a prihod izražavao u jednocifrenim brojevima. Na predlog direktora SDK g. Zarije Martinovića u opticaj se uvođe novčanice od 150 zilionu bilijardi; najmanji apoen je banknota od 432 000 milijardi novih dinara. (...)

Petar Luković

Alojzije Poljkaović iz Subotice je prvi dobitnik godišnje pretplate "Glas ravnice" jer nam je za ovaj broj poslao čak četiri teksta iz različitih novina. Čestitamo!

Piše: Alojzije Poljaković, ekonomist

Dva teksta na istu temu - ili:

KAKO SE OD ČOVJEKA PRAVIO MAJMNUN

Ovako piše američki časopis "Pregled" br. 256/1991-92. "Kraj Lesse-fera" naslov je eseja Johna Maynarda Caynsa, napisanog 1926. godine. Autora je zanimala mogućnost da se bez podleganja utopističkoj slobodnoj trgovini, kojoj su onda, kao i danas, skloni mnogi striktni ekonomisti, izbjegnu plaćkaška pretjerivanja protekcionizma. Velika ekonomska kriza tridesetih godina i državne intervencije koje je izazvao II. svjetski rat, od Caynsa su naknadno učinile proroka. Ne samo što je postao stvarni tvorac fiskalnog intervencionalizma i, u manjoj mjeri politike državnog blagostanja koju su nakon rata usvojile američka i britanska vlada, već je odigrao i odlučujuću ulogu na konferenciji održanoj 1944. u Bretton Woodsu. U namjeri da uspostavi novi međunarodni ekonomski poredak koji bi bio oslobođen katastrofalne nestabilnosti prethodnog desetljeća, ovaj dogovor je utemeljio globalni intervencionistički okvir zasnovan fiksiranim tečajevima i skoncitriran u dvema novim institucijama, svjetskoj banci i Međunarodnom monetarnom fondu.

Pa ipak, nakon ovih reformi povjerenje se u "lesse - fer", nesporno počelo vraćati, a kulminiralo je u antivladinoj politici Reaganove administracije. Zanimljivo pitanje - piše Robert Catner u svojoj knjizi koja se kratko može nazvati "drugi kraj lesse - fera" - jest, zašto se utopistička vizija čiste tržišne privrede pokazala tako moćnom, zašto je ponovno zaživjela kada su je događaji od pred pol stoljeća u potpunosti diskreditirali, i pošto je većina razvijenih zemalja uspješno izgradila svoja poslijeratna društva u velikoj mjeri na principima mješovite privrede, a ne "lesse - fera".

Međunarodni monetarni fond i Svjetska banka nikada nisu postali stvarni nadnacionalni autoritet kakav je Cayns predvidio. Oni su se u biti razvili u institucije koje su obezbjeđivale pozajmice i gospodarske savjete, uglavnom manje razvijenim zemljama. Nije im bilo dozvoljeno načiniti ključni korak i uspostaviti međunarodnu monetarnu jedinicu, standard na osnovu koga bi se nacionalne valute odmjeravale i regulirale. Namjesto toga, tj. prema Bretonvudskom dogovoru, američka valuta -dolar- kao valuta vodeće političke i ekonomske sile u poslijeratnom svijetu, postala je neka vrst međunarodne monetarne jedinice, usprkos tome što SAD nisu bile spremne odigrati ulogu "svjetskog bankara" koju je položaj njihove valute, izgleda, zahtijevao. Washington je iz ideoloških razloga spremno podržao slobodnu trgovinu bez ograničenja. Štoviše, s obzirom na datu superiornost američke privrede, slobodna trgovina je služila američkim interesima isto toliko, koliko i britanskim u XIX. stoljeću, u vrijeme kada je najveća sila na svijetu, i kada je nedostatak trgovinskih restrikcija obezbjeđivao njenu ekonomsku dominaciju. Međutim, Sjedinjene Države su se čvrsto držale uvjerenja u nesporni značaj slobodne svjetske trgovine, i to dugo nakon što su izgubile svoju poslijeratnu ekonomsku dominaciju, i usprkos tomu što Japan i Europa nisu uspjeli sprovesti "lesse - fer", niti na domaćoj, niti na svjetskoj sceni. Slobodno tržište sa fluktuirajućim tečajevima moglo je imati katastrofalne posljedice po životni standard u Europi nakon Drugog svjetskog rata. Stoga i jesu bili usvojeni Bretonvudski sporazum i Marshallov plan, za koje se ne bi moglo reći da su sukladni "lesse - feru", ali su potpomogli učvršćivanju moći Zapada.

Poslije kraha sustava zasnovanog na bretonvudskom sporazumu domaća politika SAD, iako su ostale geopolitička vodeća sila Zapada, počela se sve više udaljavati od kenzijanskog naslijeđa države blagostanja iz tridesetih i četrdesetih godina. Konačno, zaključuje Catner, u vrijeme Reagana došlo do daljnjeg osporavanja intervencionističke privrede.

Ovako piše "Ekonomska enciklopedija" (Beograd 1984.) str. 475 odrednica: KEJNZ, Džon Majnard (1883-1946), engleski ekonomista, teoretičar državnog kapitalizma, profesor političke ekonomije u Kembridžu (Cambridge), najistaknutiji građanski ekonomista savremene epohe kapitalizma. Mnogo novog u buržoaskoj ekonomiji XX veka našlo je mesto u njegovoj makroekonomskoj analizi. Najznačajniji radovi... i glavno delo Opšta teorija zaposlenosti, kamate i novca.

Ovo posljednje predstavlja na Zapadu "kenzijansku revoluciju", odnosno prijelomnu točku u razvoju ekonomske misli na Zapadu. Pristaša je blage inflacije, i po njegovu sudu država mora ispoljiti svoj utjecaj na sklonost potrošnji, graničnu efikasnost kapitala, kamatnu stopu, i, osobito investicije.

Str. 476. Kenzijanska ekonomija... pošto je kritizirao liberalističku politiku, on kaže da mehanizam kapitalizma nije u stanju automatski obezbijediti normalan tok reprodukcije i stanje pune zaposlenosti. Zbog toga zahtijeva državnu intervenciju.

On nije mogao stvoriti znanstvenu političku ekonomiju, jer je, ističući pretežito "tehničku stranu", uvijek zapostavljao društvene odnose i socijalna trvenja koja su prisutna kao odraz protivurječnosti društva čije je interese zastupao. Iako teoretičar državnog kapitalizma, on prešućuje klasnu ulogu države kao oruda monopola. On napominje ideju preobražaja društva, ukazujući da bi se "svaki Englez trebao boriti za poboljšanje položaja siromašnih". Također je teoretičar kapitalizma, ali uz zadržavanje privatnog vlasništva i individualnog poduzetništva.

Na strani 1185 odrednica: "Bretonvudske institucije" - niti riječi o J.M.Caynsu.

Dakle o eseju "Lesse - fere", o Bretonvudskom sporazumu i sudjelovanju Caynsa, o tomu da su političari napuštali njegove ideje - o stvarnosti, ništa.

Inače lesse-fer (franc. Laissez-Faire) u prijevodu doslovce znači "pustiti (nekoga) raditi", tj. u ekonomiji - krajnji liberalizam. Budući da smo učili da je on teoretičar državnog kapitalizma, zagovornik planiranja, a svih godina na ovamo smo to gledali pred svojim očima na ovim prostorima, priprosta pamet konstatirala je da je Cayns, u stvari - socijalist.

KNJIŽEVNA VEČER BRANKA JEGIĆA:

Književni klub "Mirosljub" pri Institutu "Ivan Antunović" u Subotici i literarna sekcija KUD "Bunjevačko kolo" organizirali su svečanu književnu večer Branka Jegića, kojeg možemo uvrstiti u srednju = generaciju hrvatskih pjesnika u Bačkoj. Pjesme piše od dječaćkih dana, ali do sada je objavio malo pjesama.

Prve pjesme objavio je u školskim dačkim listovima, a u javnost je stupio objavljivanjem pjesama u subotičkom

časopisu "Rukovet". Ali zbog općeg stanja u našem izdavaštvu bile su mu zatvorene stranice spomenutog časopisa i jedino su mu otvorili svoje stranice kalendar "Subotička Danica" i list "Bačko klasje".

Ovu priredbu u dvorani KUD "Bunjevačko kolo" 22. II. 1993. otvorio je predsjednik Instituta Lazar Ivan Krmpotić. Izrazio je radost što je priređena ova književna večer Branka Jegića, koji je do sada bio malo poznat, premda je veoma plodan pjesnik. Ali, njegovi stihovi nisu bili "podobni" jer su bili iz svijeta drugačijeg nazora i uvjerenja.

Tokom proteklih desetljeća mnogi su klonuli, ali na naše zadovoljstvo Branko Jegić je ustrajao i dočekao je da može stupiti u javnost u susret svojim čitateljima koji vole i cijene njegovo pjesništvo.

Od mnogih tema Branka Jegića ističemo njegove rodoljubne pjesme u kojima prati svoj narod kroz njegovu mukotrpnu povijest od napuštanja svoje pradomovine, pa do dugih stoljeća ispisivanja svoga imena u bačke brazde. U pjesmama "Nisu ga zapisali" i "Rodna gruda" sa žalošću kaže: "Jedan je narod ostao bez povijesti/ nisu ga upisali u knjigu života/ pa izgleda kao nedonošče". Stoga "da ustanu naši djedi stari/ do

temelja bi vas razorili." Teško je naci stihove veće ojađenosti nad sudbinom svoga naroda. Tom očaju možemo dodati i kletvu pijanog sina kojemu, negdje u krčmi svira violina "oj, Bunjevče, još te ima živa." ("Zaboravljena pjesma")

Na ovoj književnoj večeri umjetnosti riječi pridružila se i glazbena umjetnost. Nastupio je zbor mladih Katedralnog zbora "Albe Vidaković" pod ravnanjem s. Mirjam Pandžić, a na električnim orguljama je pratio Alen Kopunović Legetin. Svoj doprinos svečanosti dala je solo sopran Terezija Buljovčić - Jegić uz pratnju Jasne Jegić.

Bela Gabrić

CROATIA

U grudma mi plamen luči
Zlatnim suncem
Obasjana
Čeka - čeka
Šapat riječi
Sa usana da izusti
U srcu mi pohranitu
Nekad u njegov što upisa
Sve za mene
Grudma što me hrani
Ispod srca što me nosi
I tebi me sveg podari
Da ti rekнем
Što me uči:
Koja vjera najsvetija
Koji narod - domovina

Predsjednik Republike Mađarske Göncz Árpád odlikovao subotičkog pisca i prevodioca Lazara Merkovića

VISOKO ODLIČJE U PRAVE RUKE

Potkraj minulog mjeseca (25. II.), predsjednik Republike Mađarske gospodin Göncz Árpád je u Budimpešti u nándorfehérvárskoj sali Parlamenta četvorici vojvođanskih znanstvenih i kulturnih radnika uručio visoka odličja, među njima i subotičkom hrvatskom piscu i prevodiocu Lazaru Merkoviću Orden sa malim križom Republike Mađarske za prevođenje djela iz vojvođanske i opće mađarske književnosti na hrvatski i srpski jezik, te za istaknutu ulogu u posredovanju mađarske kulture u nas.

Za skoro pet desetljeća Lazar Merković (rođen 1926.) s mađarskog je preveo i objavio blizu 1200 naslova od 165 autora: pjesnika, prozaista, kritičara, esejista, dramskih pisaca, publicista, znanstvenika, filozofa... Ta su djela dobila mjesta u šezdesetak samostalnih knjiga, 23 lista i časopisa, 21-oj izdavačkoj kući, tri kazališta i šest tv i radio postaja u desetak gradova.

Objavio je također i tri knjige pjesama: Odbljesci, 1953; Između dva pola, 1957; Osame 1988; roman Put dug pet života, 1963; potom dvije sveske bibliografija, više scenskih recitala i prapatnih tekstova za dokumentarne filmove i drugo. Dobitnik je Oktobarske nagrade grada Subotice za književnost i prevodilaštvo (1965.), Užnetove nagrade za najbolji prijevod (1984.), nagrade Dr. Bodrogyári Ferenc za zbirku Osame (1989.), te Bazsalikom nagrade Szentelekijevih dana za ukupno prevodilačko stvaralaštvo (1989.)

Zabranjena mu je zbirka stihova Sam pod zvijezdama (1973.), iako je dobila pozitivnu recenziju, čak i novac od tadašnje Zajednice kulture Vojvodine. Zabranjeno mu je i objavljivanje dvije knjige prijevoda (zbirka pjesama i knjiga eseja), a ranije tiskana djela (roman) s pjesmama Jakova Kopilovića, bunjevačkim narodnim pripovijetkama Balinta Vujkova, Matije Poljakovića i antologijama poezije i proze bunjevačkih Hrvata Geze Kikića bila djelomice poslata u drobilicu papira ili predate dugogodišnjem glibu, kalu u podrumima Gradske kuće. Pojedine knjige njegovih prijevoda, ili su tiskane pod tuđim imenom, ili objavljene bez oznaka prevodioca. No, zato su okićene imenima urednika koji tako reći nisu ni pipnuli te knjige! Više od 12 godina bio je bez putovnice.

Djela Lazara Merkovića pjesme, proza (i prijevodi) zastupljeni su u više zbornika, hrestomatija i antologija. Važniji naslovi: Književnost bačkih Hrvata 1970; Poezija bunjevačkih Hrvata, 1971; Proza bunjevačkih Hrvata, 1971; Zlatna knjiga hrvatske poezije, 1971, 72 i 73; Zlatna knjiga svjetske poezije za djecu, 1975; Lipe riči, 1992, itd.

V.S.

PREGLED POVIJESTI HRVATA BUNJEVACA

DALJNI PRITISAK MAĐARA - UKIDANJE ŠKOLA

Mađarska je 1868. godine zakonskim člancima regulirala narodnosno pitanje na njenom teritoriju, čak vrlo napredno, jer, prema tim propisima, "Svaki učenik treba da na svom maternjem jeziku dobije školsku obuku", ali su svi ti zakoni doneseni zbog inozemstva, da se uvjeri svijet kako je Mađarska tolerantna. A zbilja bijaše druga, po nas gorka. A da se Europa ne bi dosjetila kako Mađarska ubrzano radi na mađarizaciji nemađarskih naroda, pritisak na nemađarske narode je bio čas podmukao, čas otvoreno agresivan. Školama je stavljeno u zadatak ne postizavanje što kvalitetnije obuke, već što uspješnija mađarizacija. Plan je bio, prvo pomađariti gradove, a onda će sela doći na red, jer selo neće imati svog kulturnog centra.

Već su sedamdesetih godina ukinuli sve škole u Subotici na hrvatskom jeziku, 1876. godine prvo ukidaju gradske škole, a potom i periferne u Somboru. Ista sudbina je zadesila i Hrvate u Bajmoku gdje su bile naše škole 1885. godine. Uzalud su bili prosvjedi pozivanja na zakon, jer je čak i kaločki nadbiskup odbio intervenirati, pa se naš obrate izravno kralju. On ih saslušao, odredi ministru prosvjete da stvari izvidi, ali je konačna odluka glasila da nisu potrebne škole na hrvatskom jeziku, budući da na svijet zna mađarski jezik.

To ponuka naše na novi otpor. Mijo Mandić pokreće 1884. godine u Bajmi mjesečni list NEVEN, ali sila je sila, nestaju škole u Aljmašu, Bikiću, Čavolju, Vaškutu, Gornjem sv. Ivanu, Santovu, Nemeš Miliću, Čonoplji. Nestaje našega jezika iz škole i crkve u Vancagi, Dušnoku, Baćinu; nestaje ga u Santovu, gdje iz prosvjeda veliki dio Šokaca prijedbe na pravoslavnu vjeru, tako da su i dan-danas tamo Šokci dijelom katolici, dijelom pravoslavne vjere.

1894. godine konačno u svim pučkim školama u Subotici zabranjuje se naša riječ. Dr. Lazo Mamužić podupre naše bore za hrvatski jezik u školama, a 1885. godine je čak određena i komisija da prouči bunje-

vačko pitanje, koja na koncu i odluči da se upotrebljavaju mješovite čitanke i udžbenici tj. na mađarskom i našem jeziku. Većina učitelja ne samo da je pružila otpor i nije nabavljala ovakve udžbenike, već je djeci zabranjivala i razgovor na hrvatskom, pa i pozdravljanje.

Da bi se pružio bar kakav-takav otpor, očuvala nacionalna svijest kod Bunjevaca, dr. Stipan Matijević, Beno Sudarević, dr. Ivan Budinčević i drugi 1896. godine osnivaju KOLO MLADEŽI radi njegovanja i širenja bunjevačke pjesme, glazbe, igre.

Učenik biskupa Antunovića, Pajo Kujundžić podnese zahtjev 1. prosinca 1895. godine školskim vlastima radi uspostavljan-

I nadalje se ukidaju još preostale škole na našem jeziku, prestaju predavanja na našem jeziku u Učiteljskoj školi u Baji, a 1894. g. zabrane školska nadzorništva upotrebu hrvatskog jezika u Gari, Kaćmaru i Bajmoku, ali ih tamo ne poslušaju. U Bajmoku, učitelj već i zlostavlja djecu ako progovore naški, u drugim mjestima se izgoni naš jezik i iz crkava.

Gavro Patačić, nadbiskup kaločki, je iz crkve izagnao naš jezik u Kaloči i Sükösdü batinom i globom; za prekršaj ako progovoriš svojim jezikom dvanaest batina ili 12 forinti.

Govorili smo već o zbivanjima u Santovu gdje je dio Šokaca prešao na pravoslavlje zbog mađarskog pritiska.

Tada uslijedi i napad na naš tisak u želji da potru tragove našeg jezika. Napad na list DANICU započne 1900. godine u mađarskom parlamentu, kao na veleizdajnički list. Zastupnik Ratkai se služio običnim lažima, što je i utvrđeno, ali to ništa nije smetalo da se odmah poduzmu mjere i protiv NEVENA.

U to Bunjevce zadesi težak udarac smrću dr. Amrozija Šarčevića. On je jedan od preporoditelja kod Bunjevaca i pisac Ilirskog rječnika i drugih knjiga. Tek što je 1899. godine pokopan dr. Boza Šarčević 1902. godine, umre i Augustin-Ago Mamužić, borac za uvođenje hrvatskog jezika u škole, dok protiv njegovog popularnog brata dr. Laze Mamužića započne hajka, koja se završi njegovim padom. Uz pomoć dr. Stipana Matijevića on osnuje stranku, ali prosinca 1902. godine na općinskim izborima pretrpi poraz, te za gradonačelnika bude izabran Biro Károly, koji je 1905. godine s prijezrom odbio prijedlog dr. Stipana Vojnić-Hajduka da barem jedan od policijskih kapetana treba da zna naš jezik. Tih dana mađarske novine u Subotici, ("Szabadkai Közlöny"), slave zakonodavstvo koje je to omogućilo i vesele se što hrvatski roditelji ne mogu razumjeti svoju djecu koja se već služe mađarskim jezikom.

Sve ti je manje

ja našega jezika u školama, ali pod pritiskom i prijetnjama vlasti odbor odbije prijedlog. To ga još više ogorči, okuplja oko sebe istomišljenike, pa podnesu žalbu Kraljevskom školskom nadzorništvu u Subotici i naravno da budu odbijeni. Sada se Pajo Kujundžić obraća narodu, skuplja potpise, te 1.200 potpisnika upute molbu ministarstvu prosvjete. Svi očekuju uspjeh, ali baš onda crkvene i političke vlasti zatraže izgon Paje Kujundžića iz Subotice. Da ne duljimo, konačno je odbijena i ova molba naših potpisnika. Dr. Vojnić Hajduk Josip javno protestira, ali je pritisak tim više rastao. Pod izlikom da KOLO MLADEŽI širi panslavizam, ukinu i to društvo 20. studenog 1900. godine. Ostade samo PUČKA KASINA.

F E L J T O N

Kad je ugarska vlada 1906. godine odredila izbore, tridesetak naših uglednika odlučio osnovati samostalnu bunjevačku stranku. Voda stranke bude dr. Franjo Sudarević, a zastupnički kandidat njegov brat Beno Sudarević, a stranci pristupiše dr. Josip Vojnić-Hajduk, Pavao Kujundžić, dr. Ivan Somborčević, Marko Dulić, Mate i Alojzije Skenderović, Ivan Malagurski, Pavao Čović i drugi. Hajka protiv ove stranke prije izbora je bila tolika da su proturali glasove da će svatko biti zatvoren tko glasa za njih, pa se rezultat može zamisliti. Zar se treba čuditi kad se program stranke sastojao u zahtjevu za slobodom govora i dogovorom, tiska i udruživanja, te pravo uporabe hrvatskog jezika u školama, bar u osnovnoj nastavi, kao i u svim granama javne uprave. Naravno da je Kossuthova stranka spriječila da ova stranka, osim u Subotici, igdje nastupi.

Pritisak madarizacije je bio sve veći; sve je više djece pohađalo gimnazije i više škole. Ako prelistavamo naše žalosne podatke, vidjet ćemo da se svećenstvo najbolje oduprlo madarizaciji, kao i oni koji su završili više škole. Nažalost, oni s nepotpunim srednjim školama ili samo sa srednjim školama

su najviše otpadali, osobito zanatlije i radnici, koji su zanat izučavali kod mađarskih ili njemačkih zanatlija ili su pak bili uposleni u radionicama, tvornicama, koje su držali doseljenici. Pajo Kujundžić je osjetio da mu je jedini preostali način borbe širenje knjiga, osobito među seljaštvom koje je bilo najbrojnije i najvitalnije, kao i otvaranjem čitaonica. Šire se SVETOJERONIMSKE knjige, osniva 1910. godine KOLO MLADIH NEVENAŠA, a u Baji Ljudevit Budanović, budući biskup, iste godine otvara KRŠĆANSKU ČITAONICU. Odobrenje pravila je kasnilo, pa i odbijeno, ali jedna delegacija je isposlovala odobrenje. A 1912. godine uslijedila je NARODNA ČITAONICA u Bikiću i Aljmašu, pa ČITAONICA u Bregu.

Nažalost, Bunjevci nisu u ovim, po njih teškim vremenima i prilikama, nailazili na razumijevanje Srba u Vojvodini. NEVEN koncem 1912. godine sve više zauzima politički stav da bi koristio u borbi za prava Bunjevaca; ističe svoje gesto borbe za prava hrvatskog jezika među Bunjevcima, na što novosadska ZASTAVA prebacuje Srbima oko Matice srpske, što se nije pavela propaganda među Bunjevcima da bi se priznali za

Srbe, dok istodobno NEVEN priznaje jedinstvo sa Srbima, a njihov jezik kao i svoj. O pohjedi Srba protiv Turaka 1912. godine piše se oduševljeno, a sve to diže i nacionalni duh među Bunjevcima i Šokecima.

Pajo Kujundžić, ugledajući se na Nijemce, odlučio da se poduzme akcija za otvaranje bar privatnih škola na našem jeziku. Godine 1913. na masovnom skupu izaberu odbor, čiji su članovi Pajo Kujundžić, Blaško Rajić, Fabijan Malagurski, dr. Mirko Ivković-Ivandečić, dr. Stipan Matijević, dr. Stipan Vojnić-Tunić, Mijo Mandić, Mate Dulić, dr. Josip Prčić, Nikola Matković, Bašo Vukmanov, te je osnovana PRVA ŠKOLSKA ZADRUGA U SUBOTICI. Pajo Kujundžić 1914. godine podnese zajednička pravila s 1155 potpisnika na odobrenje ministarstvu unutrašnjih poslova, ali ih odbiju, no svibnja 1914. godine na opće iznenadenje ministarstvo prosvjete odobri narodnim manjinama uporabu njihova jezika. No, to je opet bilo samo obećanje, jer je izvršenje ovisilo od mjesnih organa, koji to naravno nisu sproveli.

Kraj u idućem broju

P I S M A Č I T A T E L J A

GLASILU ZA OPĆE DOBRO

Cijenjeno uredništvo, odolijeva i nastavlja se pojavljivati. Bravo!

Eto, svjetlost dana ugledao je i 25. broj "Glasa ravnice". U povodu toga, istina s izvjesnim zakašnjenjem, dozvolite mi da vama, cijeno uredništvo, čestitam ovaj mali, ali značajan jubilej sa željom da ispuni u cijelosti sve ciljeve koje ste naznačili u njegovim prvim brojevima.

Kada se pojavio prvi broj "Glasa ravnice" koji je samim nazivom odredio područje svoje djelatnosti, moram priznati, bio sam skeptičan spram njegova opstanka. Međutim, sada taj svoj stav moram opovrći. Usprkos mnogim nedaćama, finansijskoj krizi i nepovoljnoj gospodarskoj situaciji uopće, vaša "Ravnica" stoički

Sigurno da list nije savršen, (nije ni ispod novinarske razine, kako to neki žele prikazati) ali jasno se vidi zavidan uspon kvalitete iz broja u broj, pa je na pravom putu da postane izvrsno glasilo informativno - političke sadržine koji će promicati interese hrvatskog naroda na prostoru Vojvodine. Takav list treba ispuniti užasnu prazninu koja je na ovom terenu "zjapila" već nekoliko dugih desetljeća gotovo s tragičnim posljedicama po svekoliku hrvatsku duhovnost.

Nadam se da će ovaj naš mjesečnik biti za opće dobro, da će vjerno prikazivati i tumačiti prošlost i kulturnu

baštinu Hrvata iz Bačke i Srijema, te da će promicati hrvatski književni jezik - učiti i upućivati na pravilan izgovor da riječi: travanj, lipanj, vlak, općina, tisuća... nisu iz "ustaškog jezika", a isto tako i da će njegovati i čuvati "našu lipu ikavicu".

Očekujem i nadalje, da će uređivačka politika lista braniti slobodu vjere i mišljenja, da će braniti hrvatski narod iz Vojvodine od laži i kleveta, ali da se u njemu neće klevetati ni drugi narod kao kolektivitet, te da će podržavati mir i suradnju sa svima.

S nadom i željom da tako bude, pozdravljam vas i želim vam napredak, kao i da "Glas ravnice" uskoro postane tjedni list.

Ante Zomborčević

NOVO ZAGLAVLJE

Dragi čitatelji "Glasa ravnice", dobili smo nekoliko pisama u kojima se s pohvalama komentira novo zaglavlje našeg glasila. S obzirom da je u pismima bilo i upita oko autora zaglavlja, dajemo kratak odgovor.

Akademski slikar i grafičar Ivan Balažević likovno i grafički je riješio izgled zaglavlja našeg lista. Ivan Balažević je rođen 12. srpnja 1949. u Tavankutu. Diplomirao je na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, u grafičkoj klasi profesora Marijana Detonija. Živi i radi u Novom Vinodolskom kao samostalni umjetnik.

Željno iščekujemo vrijeme kada ćemo ponovno biti skupa i kada će Subotca vidjeti izložbu njegovih slika.

Hvala mu što je sa nama.

Kad novinari imaju debo obraz

MITRIĆIZAM

Mitrić tragom svoji bolesni klapnji

Engleska kraljica je zapravo Ruskinja, DSHV je zapravo HDZ

Da čovik mož bit tele - mož. Da čovik mož bit Mitrić - i to mož. U "Večernjim novostima" od 19. veljače, "novinar" Mitrić - metnio sam novinar pod navodnike da ne bi moro kazt što god drugo - dokazo. je kako je DSHV u stvari, kako on kaže "preobučeni" HDZ. Eto, u kući jednog Hrvata, koji je u međuvremenu odselio iz Subotice, u šupi za ugalj nađeni su spiskovi članova HDZ. Znači, Brekalo - tako se zvao bivši vlasnik kuće - bio je hadezeovac i on je osnovo podružnicu HDZ, samo je nazvo DSHV, da Mitrić ne bi oma svatio da se radi o HDZ. I to je bila prva podružnica HDZ, jedino što se zvala DSHV i onda je Brekalo išo po Vojvodini i osnivo i druge HDZ podružnice, jedino što i je prioblačio u DSHV, sve to zbog Mitrića. No, Mitriću je furtom što god bilo sumnjivo, a još više mu je postalo sumnjivo kad mu je gazda naredio da mu tu mora što god bit sumnjivo. Tako se Mitrić dao u traganje, i fajin brzo, otkrio je privaru. Ne samo da je DSHV zapravo HDZ, već zamislite čak su i sva slova u riči DSHV ko u HDZ. Tu je D, H, a V je samo znak za Vojvodinu, a S je umisto Z samo da bi zbunilo protivnika. No, veleumni Mitrić se nije dao zaluckat.

Srića što se Mitrić bavi samo Hrvatima, jel zamislite, na primer, da se bavi Englezima. On, kaki je klike-raš, bi oma otkrio da kraljica Elizabeta krišom drži u kući "Izvjestiju", a to bi značilo da zna ruski i to bi on oma povezo sa Rusima i cigurno bi dokazo da je Elizabeta u stvari Ruskinja, samo se kobajagi pravi englez. Da se to ne bi otkrilo, ona drži novine zaključane u jednom šefu-

neru, a kad bi, ne daj bože, znala da joj je Mitrić na tragu, cigurno bi zakopala novine u Hyde Park, - ne bi u šupu za ugalj jel oni lože na gas.

U istim novinama kaže Mitrić - a to samo potvrđuje njegovu tezu - da "mr Bela Tonković i njegovi članovi užeg rukovodstva Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini odbijaju razgovor na ovu temu". Zamislite da niki novinar napiše pod velikim naslovom: "Dokaz zakopan u Hyde Parku" kako je kraljica Elizabeta Ruskinja, a ondak da taj isti novinar traži interview na tu temu. Cigurno bi kraljica oma trčala divanit s novinarom. A to što bi kraljica odbila divanit, to bi bio krunski dokaz da je ona stvarno Ruskinja.

Od kako je Mitrić počeo otkrivat ovake stvari, čeljad prosto nisu znala kako zvati tako umna otkrića, niki su hasnirali rič - telećizam, što je već poznato, al nika čeljad su tvrdila da se mora nać nova rič, koja bi značila više od tog i tako je u raspravi nastala nova rič - mitrićizam - po ocu. Na kraju krajova, priznat ćete, ne mož svako take bisere napisat.

U istim novinama od 22. veljače pod naslovom: "U geto od obdaništa", mogli smo pročitat još jedan mitrićizam. Srića nije o Englezima. Bukvalno piše ovako: "Kadrovi u ovim (hrvatskim) školama mogu biti isključivo Hrvati iz etnički čistih brakova". Što to nije nikad niko kazao - nije važno. Mitrić je tako klapio - i tačka. Tako se divani - i tačka. Bar da je došo na te "razgovore" di se divanilo o hrvatskim školama. Al

zašto bi on gubio vreme, kad on i tako često klapi o ustašama i čistim etničkim brakovima, a i cigurnije mu je napisat to što klapi, jel ako napiše istinu gazda mu neće objaviti, a ako mu ne objavi - nema novaca. Znači ako oćeš platu - klapi! I piši!

Zamislite da Mitrić dođe na niki sastanak DSHV i da kaže istinu šta se tamo pripovidalo. Pa to bi bilo naskroz škarđalozno. Ko bi tako što god i čito. To ne bi bilo interesantno. Zamislite, pisat o normalnim Hrvatima - pa opo bi tiraž oma. A iz druge ruke je i cigurnije, jel uvik mož kazt, pa ja sam tako čuo, tako se pripovida. Taj fazon koristi i Margit Savović, sekretar za tlačenje manjina. Ona je čitala da Hrvati oće samo čistokrvne profestore u svojim školama, naravno pogadate, čitala je Mitrića, a Mitrić čuo - pa šta. Ja možem kazt da sam čuo da je Mitrić p..... pa šta. Samo sam napiso ono što sam čuo, pa šta. Tako se divani, pa šta. To je već njev oprobani sistem.

To su vam čisti profesionalni novinari. Kartaju se, piju, lofraju, usput što god i čuju, napabirče kaki mitrićizama i da vidiš, čist profesionalizam. Novine se razgrabe, prave se pripovitke, honorar dobar, obraz debo.

bać Ento

Etnokulinarstvo

POKLJUKUŠA

Ako u kući imate parasničku peć, brez koje se pokljukuša ne može napraviti, treba vam još samo malo dobre volje, po kile brašna, malo soli, masti i bilog luka. Kad ste sve to spremili, zasučite rukave, uzmite jednu zdilu, i zakuvajte brašno s vodom, tako da tisto bude ko za nasuvo, pa ga još i osolite otprilike jednom kašikom soli. Zakuvano tisto podilite na četiri dila i dobivene dilove razvite u lepanjice debele oko jedan centi. U peći koja je najprije dobro zažarena ogrizinama, čutkama, lozom itd., ali i dalje gori vatra u njoj, razgrne se žerava sa sredine, lepanjica se namota na vr oklagije i odmota na očišćeno misto u peći. Lepanja počme rast, diže se, a gornji sloj pogori, odnosno izgori, pošto okolo gori vatra. Ispečene lepanje se izvadu, sastruže se izgorena kora odozgor a lepanjice su šuplje iznutra.

Od ispečeni lepanjica iskidaju se oveći valjuški u jednu zdilu. Ponda se valjuški poliju provrlom vodom, sve odstoji oko jedan minut, pa ocidi. Zapršku napravite na uobičajeni način, al s bilim lukom, i njom prilijte ocidene valjuške, sve još malo posolite i izmišajte. Pokljukuša je gotova.

Obično se ila u korizmi, petkom. Nazdravlje.

AFORIZMI

Svaka varijacija ljudskog ponašanja povlači sobom kritiku okolice.

Čovjek je u onolikoj mjeri čovjek, koliko može anulirati svoje slabosti bez tuđe pomoći.

Svaki čovjek mjeri svoje kvalitete kroz subjektivnu "kompenzacionu prizmu".

Predrasuda je sredstvo obrane protiv nerazumljivih pojmova.

Esencijalni intelekt nije opterećen egoizmom i mizantropijom.

Sujeta je balast bruto težine.

Željko Skenderović

"PRELJSKA PISMA"

(Spjevana za "Veliko prelo '93." u Subotici)

Kad u sičnju zima stegne,
snig pokrije polja Bačke,
Subaticom svud se čuje
poziv vile bunjevačke !

Dodite nam, mili gosti,
veliko će bit veselje;
tamburaši svirat će vam,
a vi ćete birat prelje.

Još kadgod su naši baće,
barem tako nam divane,
tu, na prelu bunjevačkom,
izabrali naše nane.

Zato, gosti, Bog vas dono,
nasmijano nek vam je lice.
To je želja domaćina -
starešine Subatice !

Stipan Bašić "Škaraba"

**"Narodu je bolje da ih predstavljam u odelu, nego u "riflama"
i patikama."**

Goran Hadžić, predsjednik PCK-e, u "Novosadskom indexu" 20. veljače

"Srpske narodne novine", Budimpešta, 28. siječnja

Pravna država je počela da deluje.
Sada i kriminalci donose zakone.

Aleksandar Čotrić

"Srpske narodne novine", Budimpešta, 18. veljače:

- Pošto hleb?

- Pet hiljada je za Socijalističku partiju Srbije, a pet hiljada je za hleb.

- Hvala, izvolite.

- Deset hiljada dinara.

- Pa, šta mogu, evo deset hiljada.

- Zašto mi vraćate pet hiljada?

- Zašto je tako skup?

- Nema hleba.

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

Za Vašu biblioteku:

GLAS RAVNICE U KNJIZI !

Uredništvo lista je pripravilo za Vas 24 ukoričena broja "Glasa ravnice" godišta 1990, 91 i 92. Knjiga je tvrdog, poveza, plave boje, dimenzija 21 x 28 cm. Cijena po kojoj možete naručiti, ili osobno kupiti u sjedištu stranke je 20 DM, a ukoliko donesete vlastiti komplet od prvog do broja 24, u tom slučaju je cijena 10 DM + troškovi poštarine ukoliko se šalje poštom.

Kupite ovu knjigu jer ćete u njoj vidjeti kako je ovaj list, jedini na hrvatskom jeziku u Vojvodini, evoluirao od jednog biltena do današnjeg izgleda. Ova knjiga će Vam ostaviti trajnu svjedodžbu ovog vremena.

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

FOND "A.G. MATOŠ"

Opstanak Hrvata u Vojvodini ovisi i o tome hoćemo li imati svoj vlastiti školovani kadar. DSHV, svjestan te činjenice, oformio je još u travnju prošle godine fond "A.G. MATOŠ" za stipendiranje i pružanje pomoći dacima i studentima. Obavještavamo našu javnost da je ovaj Fond već dodijelio nekoliko stipendija, i da je spreman i na druge načine pomoći našim dacima i studentima.

Da bi se ova aktivnost nastavila i mogla proširiti, molimo dobročinitelje koji su se obvezali uplaćivati u Fond da svoje obveze izvrše, a također pozivamo i sve ljude dobre volje kojima je cilj očuvanje hrvatskog nacionalnog identiteta na ovim prostorima, da se svojim dobrovoljnim priložima uključe u ovu akciju. Svaka uplata doprinos je tom cilju.

Glede pojedinosti obratite se u ured DSHV u Subotici, Trg Lazara Nešića 1 (X. kat, soba broj 125) ili na telefone: (024) 51-348 ili 26-112 (loc. 317) svakim radnim danom od 9 do 13 sati.

Slike govore

Srebrna svadba bračnog para Grge i Dominike Piuković upriličene u crkvi "Isusova uskrsnuća" 21. veljače '93.

GLAS RAVNICE - Glasilo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini - Glavni i odgovorni urednik: mr Ivan Poljaković; Izdaje: DSHV, 24000 Subotica, Trg Lazara Nešića 1/x; tel./fax.: (024) 51-348; Žiro račun: 66600-678-9027 SDK Subotica. List je registriran kod Pokrajinskog sekretarijata za informacije pod br. 651-85/90. "Glas ravnice" izlazi 15. u mjesecu. Godišnja pretplata je protuvrijednost 10DM, za inozemstvo 20DM. Cjenik reklamnog prostora: cijela strana 100 DM; pojedinačni mali oglasi 2 DM do 25 riječi, svaka dalja riječ 0.10 DM. Slog: "Glas ravnice", Subotica. Tisak: "Globus", Subotica.